

ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการวิจัย

การวิจัยเป็นวิธีการแสวงหาความรู้ความจริงของมนุษย์ กล่าวคือ การค้นหาคำตอบในสิ่งที่มนุษย์สงสัย จากสัญชาตญาณการเอาตัวรอด เพื่อให้ได้มาซึ่งการพัฒนาแนวทางการดำรงชีพที่สามารถตอบสนองต่อความต้องการของตนเองได้มากที่สุด เช่น ความต้องการความสะดวกสบาย ความปลอดภัย รวมไปถึงการเอาชนะภัยธรรมชาติ นอกจากนี้ยังเพื่อตอบสนองต่อสิ่งที่ตนเองอยากรู้จากปรากฏการณ์ต่าง ๆ ที่ตนได้สัมผัส รับรู้ โดยมีเป้าหมายสำคัญในการแสวงหาความรู้ความจริงอยู่ 3 ประการ คือ 1) เพื่ออธิบาย (Explain) เกี่ยวกับเรื่องราวปรากฏการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้น 2) เพื่อคาดคะเนหรือพยากรณ์ (Predict) เกี่ยวกับเรื่องราวหรือปรากฏการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นว่าจะเกิดขึ้นเมื่อใด และจะเกิดอย่างไร และ 3) เพื่อควบคุม (Control) การเกิดขึ้นของเรื่องราวหรือปรากฏการณ์ต่างๆ

ความหมายของการวิจัย

นักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของการวิจัยไว้หลากหลายแต่มีความคล้ายคลึงกันในเชิงความหมายดังนี้

ชัทเทิลเวิร์ด มาร์ติน (Shuttleworth, Martyn. 2008) ให้นิยามของการวิจัยไว้ว่า การวิจัยในความหมายกว้างของความหมายของการวิจัยนั้นรวมถึงการรวบรวมข้อมูลข้อมูลและข้อเท็จจริงสำหรับการพัฒนาความก้าวหน้าของความรู้

เครสเวล (Creswell, J. W. 2008) การวิจัย หมายถึง กระบวนการ ขั้นตอนที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อเพิ่มความเข้าใจในหัวข้อหรือประเด็น ซึ่งประกอบด้วยขั้นตอน สามขั้นตอน คือ 1) การสร้างคำถาม 2) การรวบรวมข้อมูลเพื่อตอบคำถาม และ 3) การนำเสนอ คำตอบของคำถาม

จอห์น เบสท์ (John W. Best, 1997) การวิจัย หมายถึง ระบบและกระบวนการวิเคราะห์วัตถุประสงค์ด้วยการบันทึกข้อมูลจากการสังเกตหรือวิธีการอื่น ๆ ที่อาจนำไปสู่การพัฒนาแนวคิดหรือทฤษฎีและผลวิจัยที่ได้ยังสามารถทำนายอนาคต และนำไปใช้ควบคุมเหตุการณ์หรือสถานการณ์ปัญหาต่าง ๆ ได้

บาร์บี้ (Babble. 1998) การวิจัย หมายถึง การค้นหาหรือการสืบค้นอย่างเป็นระบบ เพื่ออธิบายหรือทำนายอนาคต และควบคุมปรากฏการณ์ต่าง ๆ ดังนั้น การวิจัยจึงเกี่ยวข้องกับวิธีการอุปนัยและอนุมาน โดยวิธีการอุปนัยจะวิเคราะห์ปรากฏการณ์ที่สังเกตได้ด้วยหลักการทั่วไป

โครงสร้างหรือกระบวนการที่อยู่ภายใต้ปรากฏการณ์ที่สังเกตพบ ส่วนวิธีการอนุมานเป็นการยืนยันหลักการที่ตั้งไว้โดยมีวัตถุประสงค์แตกต่างกัน 2 ประการ คือ 1) การพัฒนาคำอธิบายและอื่น ๆ และ 2) การทดสอบความถูกต้องของคำอธิบาย

โออีซีดี (OECD, 2015) การวิจัย หมายถึง งานสร้างสรรค์ที่ได้รับการพัฒนาอย่างเป็นระบบ ที่ทำให้มีคลังแห่งองค์ความรู้ด้านวัฒนธรรม และสังคมมากขึ้น เพื่อนำความรู้ใหม่ ๆ ไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อมนุษย์

เบสท์ (Best, 1977) ให้นิยามไว้ว่า การวิจัย คือ การวิเคราะห์และบันทึกการสังเกตหรือวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลอื่น ๆ ภายใต้การควบคุมอย่างเป็นระบบ ซึ่งอาจนำไปสู่การสร้างทฤษฎีหลักการ หรือการวางนัยสำคัญทั่วไปได้ (Generalization)

เชวรัตน์ เตมียกุล (2540) การวิจัย คือ การพยายามตอบคำถามโดยวิธีที่เป็นวิทยาศาสตร์ เพื่อให้ได้คำตอบที่เที่ยงตรงเป็นที่ยอมรับของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง มิใช่เป็นคำตอบของผู้วิจัยฝ่ายเดียว และหากนักวิจัยคนอื่นทำการวิจัยอีกก็จะได้คำตอบอย่างเดียวกัน

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2545) ให้ความหมายไว้เป็นสองประการ คือ 1) การสะสมหรือการรวบรวม และ 2) การค้นคว้าเพื่อหาข้อมูลอย่างถี่ถ้วนตามหลักวิชา

กาสั๊ก เตชะชั้นหมาก (2553) เป็นเรื่องของการค้นคว้าเพื่อพิสูจน์หรือหาคำตอบข้อเท็จจริงอะไรบางอย่างที่อาจจะยังไม่มี การค้นพบในเรื่องนั้น ๆ มาก่อน หรืออาจมีการค้นพบแล้วแต่เมื่อเวลาเปลี่ยนไปก็ต้องการค้นหาใหม่อีกครั้งหนึ่งก็ได้

พิชิต ฤทธิ์จรูญ (2551) การวิจัย หมายถึง กระบวนการศึกษาค้นคว้าหาความรู้ความจริงในสิ่งที่ยังไม่รู้หรือการแก้ไขปัญหาด้วยวิธีการที่เป็นระบบ หรือวิธีการทางวิทยาศาสตร์ ซึ่งเป็นวิธีการที่เชื่อถือได้

วัลลภ รัษฎัตรานนท์ (2554) การวิจัย หมายถึง กระบวนการแสวงหาความรู้อย่างมีระบบและมีจุดมุ่งหมายที่แน่นอน ภายใต้ขอบเขตที่กำหนดไว้ โดยใช้วิธีการทางวิทยาศาสตร์ เพื่อให้ได้มาซึ่งความรู้ความจริงในสิ่งที่วิจัยนั้น

ลัดดาวัลย์ เพชรโรจน์ และอัจฉรา ชำนิประศาสน์ (2547) การวิจัย หมายถึง กระบวนการแสวงหาความรู้ ข้อเท็จจริงอย่างมีระบบแบบแผนที่เชื่อถือได้ โดยอาศัยกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ เพื่อให้ได้คำตอบที่นำมาใช้ในการอ้างอิง การสร้างกฎเกณฑ์และทฤษฎี การวางแผน และการแก้ปัญหา

สุวิมล ตีรกานันท์ (2553) การวิจัยทางสังคมศาสตร์ หมายถึง กระบวนการแสวงหาความรู้ข้อเท็จจริงด้วยวิธีการที่เป็นระบบ มีแบบแผนตามแนวทางของวิธีการทางวิทยาศาสตร์เพื่อให้ได้ความรู้ หรือข้อเท็จจริงที่เป็นคำตอบที่ถูกต้องของประเด็นปัญหาที่ต้องการศึกษา

สุธรรม รัตนโชติ (2551) การวิจัย หมายถึง การค้นคว้าความสัมพันธ์ระหว่างเหตุการณ์ปรากฏการณ์ หรือตัวแปรโดยที่ความสัมพันธ์มีอยู่ 3 ระดับ คือความสอดคล้อง สหพันธ์และความสัมพันธ์เชิงเหตุผล และการวิจัยทางสังคมศาสตร์หาความสัมพันธ์ได้ชัดเจนที่สุดเพียง “สหพันธ์” และหาความสัมพันธ์เชิงเหตุผลได้น้อย

สรุป จากความหมายของการวิจัยของนักวิชาการหลาย ๆ ท่าน ผู้เขียนสามารถสรุป ความหมายของการวิจัย หมายถึง การแสวงหาความรู้ ทำนายอนาคต การค้นคว้าความสัมพันธ์ระหว่างเหตุการณ์หรือปรากฏการณ์ต่าง ๆ ด้วยกระบวนการ ขั้นตอน การค้นหาหรือการสืบค้นอย่างเป็นระบบ ที่มีแบบแผนตามแนวทางของวิธีการทางวิทยาศาสตร์ที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล ที่อาจนำไปสู่การพัฒนาแนวคิดหรือทฤษฎี และเพื่อนำความรู้ใหม่ ๆ ไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อมนุษย์ในการควบคุมเหตุการณ์หรือสถานการณ์ปัญหาต่าง ๆ

จุดมุ่งหมายของการวิจัย

จากความหมายของการวิจัย จะพบว่า มีจุดมุ่งหมายของการวิจัยอยู่ในความหมายนั้นด้วย มีนักวิชาการหลาย ๆ ท่านได้แยกประเด็นจุดมุ่งหมายของการวิจัยเพื่อให้เห็นถึงความชัดเจน ดังนี้

วรัญญา ภัทรสุข (2545) จากความหมายของการวิจัย จะเห็นว่าสิ่งที่เราต้องมาทำการค้นคว้าหรือวิจัยก็เพื่อให้ได้มาซึ่งคำตอบหรือข้อเท็จจริงที่สงสัยหรืออยากทราบ หรือที่ตั้งสมมุติฐานไว้ ไม่ว่าจะคำตอบนั้นจะเป็นคำตอบในแง่ของการประยุกต์ใช้หรือไม่ ซึ่งในการแสวงหาข้อเท็จจริงหรือคำตอบในประเด็นที่สงสัยจะต้องเป็นการแสวงหาอย่างมีระเบียบแบบแผน นั่นคือเป็นไปตามระเบียบวิธีการศึกษา หรือการวิจัยจริง ๆ ไม่ใช่หาคำตอบโดยการเดาสุ่ม หรือใช้ความเห็น หรือความเห็นของผู้วิจัยเป็นหลัก

ได้สรุปเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ของการวิจัยทางด้านสังคมศาสตร์ ซึ่งก็สามารถใช้ได้กับการวิจัยในศาสตร์อื่น ๆ ได้เช่นกัน ดังนี้

1. เพื่อสำรวจข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นในสังคม หรือเพื่อหาความเป็นไปได้ที่จะทำวิจัยในเรื่องต่อ ๆ ไป
2. เพื่ออธิบายความเป็นอยู่ของคนในสังคมโดยการให้ข้อมูลหรือข่าวสารที่น่าเชื่อถือ
3. เพื่อประเมินประเด็นต่างๆ ทางด้านสังคมและผลกระทบที่มีต่อสังคมนั้น ๆ
4. เพื่อพยากรณ์หรือคาดการณ์อนาคต
5. เพื่อพัฒนาหรือทดสอบทฤษฎี
6. เพื่อเข้าใจพฤติกรรมและการกระทำของมนุษย์
7. เพื่อเป็นพื้นฐานในการวิจารณ์สิ่งที่เกิดขึ้นจริงในสังคม
8. เพื่อเสนอแนะทางออกต่าง ๆ ที่เป็นไปได้ เพื่อการแก้ปัญหาสังคม

วัตถุประสงค์ดังกล่าวอาจไม่เป็นที่ยอมรับของนักวิจัยทุกคน โดยเฉพาะผู้ที่สนับสนุนการทำวิจัยในรูปแบบที่แตกต่างออกไป เพราะในบางกรณีวัตถุประสงค์ของการวิจัยอาจเป็นตัวกำหนด วิธีการหรือเทคนิคที่ใช้ในการทำวิจัย อย่างไรก็ตาม การบรรลุวัตถุประสงค์ในการทำวิจัยใด ๆ ก็ตามผู้วิจัยอาจจำเป็นต้องมีแรงจูงใจ (motive) ในด้านต่าง ๆ เพื่อให้ได้งานวิจัยออกมา ซึ่งแรงจูงใจต่าง ๆ ดังกล่าว อาจเป็นไปในแง่ของการให้การศึกษาหรือบอกกล่าวแก่ผู้คน การเพิ่มการนำเชื่อถือในตัวผู้วิจัย การส่งเสริมให้สถานภาพด้านวิชาการของผู้วิจัยสูงขึ้น การสร้างชื่อเสียงให้แก่สถาบันที่ผู้วิจัยทำงานอยู่ การให้ข้อมูลแก่นักการเมืองเพื่อการจัดทำแผนและโครงการต่าง ๆ เป็นต้น ซึ่งอาจมี ๆ แรงจูงใจตามกล่าวแล้ว ก็จะเป็นแรงผลักดันที่ดี ในการให้คนมาทำการวิจัยมากขึ้น ไม่ว่าจะงานวิจัยที่ทำจะเพื่อวัตถุประสงค์ใดวัตถุประสงค์หนึ่ง หรือหลายวัตถุประสงค์ดังกล่าวข้างต้น

ยุทธ ไถยวรรณ (2550) การเขียนหรือการกำหนดวัตถุประสงค์ของการวิจัยนั้น จะเขียนเพื่อบอกว่า “ผู้วิจัยจะทำอะไร” กับงานวิจัยเรื่องนี้ โดยการเขียนวัตถุประสงค์นั้น สีน พันธุ์พินิจ ได้ เสนอแนะเอาไว้เพิ่มเติมว่า ผู้วิจัยควรเขียนให้ชัดเจนไม่คลุมเครือและบอกให้เห็นถึงสิ่งที่ต้องการจะหา จะทำหรือพิสูจน์นอกจากนี้เองอาจ นัยพัฒนา ยังได้แนะนำการเขียนวัตถุประสงค์ของงานวิจัยเอาไว้ ดังนี้

1. มีความกะทัดรัดชัดเจน
2. อยู่ในกรอบหรือสอดคล้องกับหัวข้อหรือปัญหาการวิจัย
3. มีความเป็นไปได้จริงในแง่ของการปฏิบัติ
4. ระบุสิ่งที่ต้องการสืบค้นหาคำตอบอย่างเฉพาะเจาะจง
5. มีการเรียงลำดับจุดมุ่งเน้นของการศึกษาวิจัยตามความเกี่ยวข้องอย่างเป็นระดับหลั่นกัน
6. ใช้ถ้อยคำกล่าวพาดพิงถึงรูปแบบวิธีการศึกษาที่ใช้แสดงความรู้ความจริง เช่น การสำรวจ การหา

ความสัมพันธ์ การทดลอง เป็นต้น

บุญใจ ศรีสถิตนรากร (2544) เป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1. เพื่อสืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับประเด็นปัญหาที่ผู้วิจัยสนใจศึกษาว่า ประเด็นปัญหาที่ผู้วิจัยสนใจ ศึกษา นั้น ได้มีนักวิชาการศึกษาหรือนักวิจัยคนอื่น ๆ ศึกษาไว้แล้วหรือไม่ ทั้งที่เป็นผลงานวิจัยในประเทศและผลวิจัยในต่างประเทศ เพราะหากประเด็นปัญหาที่ผู้วิจัยสนใจจะศึกษานั้น ได้มีผู้อื่นศึกษาไว้อย่างครอบคลุมแล้ว และได้คำตอบอย่างกระจ่างแล้ว ผู้วิจัยก็ไม่จำเป็นต้องวิจัยในประเด็น ปัญหาเดียวกันและภายใต้บริบทที่ไม่แตกต่างกันมากนักหรือภายในช่วงเวลาใกล้เคียงกัน

2. เพื่อรวบรวมและวิเคราะห์สรุปผลการวิจัยที่เกี่ยวกับตัวแปรซึ่งผู้วิจัยสนใจศึกษาว่าโดยส่วยใหญ่แล้ว ผลการวิจัยตัวแปรเหล่านี้ เป็นผลการวิจัยที่มีผลการสอดคล้องกันหรือไม่ เพื่อผู้วิจัยจะได้นำมาใช้ประโยชน์สำหรับกำหนดสมมติฐานการวิจัยในประเด็นปัญหาผู้วิจัยสนใจศึกษา

ณรงค์ โพธิ์พุกษานันท์ (2551) เนื่องจากการวิจัยเป็นการค้นคว้าหาความรู้เกี่ยวกับวิธีการต่าง ๆ เพื่อหาทางแก้ไขปัญหาที่มีระบบแบบแผนที่เชื่อถือได้เพื่อแสวงหาคำตอบต่อคำถามที่ตั้งไว้ การวินิจฉัยโดยทั่วไปมีวัตถุประสงค์ที่สามารถรวบรวมได้ที่สำคัญจำแนกได้เป็น 3 ประการดังนี้

1. เพื่อการแก้ปัญหา (problem solving) เนื่องจากมนุษย์ต้องประสบกับปัญหาต่าง ๆ รอบด้าน มนุษย์จึงต้องมีการวิจัยเพื่อหาทางแก้ไขให้หมดไป โดยศึกษาค้นคว้าจากสาเหตุของปัญหาและแสวงหาหนทางในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น

2. เพื่อสร้างทฤษฎี (theory developing research) โดยการศึกษาหาข้อมูลความรู้ความจริงใหม่เพื่อนำความรู้ที่ได้มาสร้างเป็นกฎเกณฑ์หรือทฤษฎีใหม่ เนื่องจากกฎเกณฑ์และทฤษฎีใหม่ต่าง ๆ เป็นสิ่งที่มีประโยชน์มากมายสามารถนำไปใช้อ้างอิง อธิบาย ทำนาย และควบคุม ปรากฏการณ์ต่าง ๆ ทั้งทางธรรมชาติและพฤติกรรมของมนุษย์ได้เป็นอย่างดี มนุษย์จึงต้องทำการวิจัยเพื่อสร้างทฤษฎีไว้ให้มาก ๆ

3. เพื่อพิสูจน์ทฤษฎี (theory testing research) เป็นการศึกษาเพื่อตรวจสอบผลการศึกษาค้นคว้าของผู้อื่นว่าถูกต้องหรือไม่องค์ความรู้ กฎเกณฑ์และทฤษฎีที่มีอยู่แล้ว เนื่องจากทฤษฎีต่าง ๆ ที่สร้างขึ้นมานั้นสามารถเปลี่ยนแปลงได้ภายใต้กฎเกณฑ์ของธรรมชาติ มนุษย์จึงต้องทำการวิจัยเพื่อตรวจสอบว่าข้อค้นพบที่ได้จากการวิจัยก่อน ๆ นั้นยังคงถูกต้องหรือไม่ เมื่อกาลเวลาเปลี่ยนแปลง ถ้าไม่ถูกต้องทฤษฎีที่สร้างขึ้นจากความรู้ความจริงนั้น ๆ ก็นำไปใช้ไม่ได้

กาสั๊ก เตชะชั้นหมาก (2553) มีผู้พยายามจำแนกความมุ่งหมายของการวิจัยไว้หลายแนวด้วยกัน แนวหนึ่งซึ่งเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปดังนี้

1. เพื่อการบรรยาย (description) เป็นการศึกษาที่มุ่งนำความรู้ความจริงที่ค้นพบเพื่อบรรยายสภาพและลักษณะของปรากฏการณ์ทางสังคมต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นให้ถูกต้องตรงกับสภาพความเป็นจริง การบรรยายเพียงบอกว่ามีอะไรเกิดขึ้นบ้าง มากน้อยเพียงใด เช่น ศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษา ต่อการจัดการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี การศึกษาความพร้อมในการถ่ายโอนการจัดการศึกษาไปยังองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การศึกษาทัศนคติของนักศึกษาต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการแต่งงาน เป็นต้น

2. เพื่อการอธิบาย (explanation) เป็นการศึกษาที่มุ่งค้นหาความรู้ความจริงเพื่อหาคำตอบ และอธิบายว่าปรากฏการณ์ทางสังคมนั้น ๆ เกิดขึ้นได้อย่างไร มีอะไรเป็นสาเหตุ ผลที่ตามมาเป็นอะไรบ้าง กล่าวได้ว่าเป็นการวิจัยที่ค้นหาความเป็นเหตุและผลของปรากฏการณ์ ซึ่งเป็นการศึกษาที่ลึกซึ้งกว่าการวิจัยเพื่อบรรยาย เช่น การศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการไปใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของประชาชนในเขตเลือกตั้งที่ 1 จังหวัดลพบุรี ปัจจัยที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมการน้อมนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิตของครัวเรือนในจังหวัดชัยนาท เป็นต้น

3. เพื่อการทำนาย (prediction) เป็นการศึกษาที่มุ่งศึกษาหาความรู้ความจริง ซึ่งสามารถจะบรรยายและอธิบายถึงสิ่งที่ยังไม่เกิดขึ้น ทั้งนี้ เพื่อใช้ผลการวิจัยทำนายเหตุการณ์ หรือปรากฏการณ์ในอนาคต กล่าวคือ การวิจัยที่สามารถบอกกล่าวได้ล่วงหน้าว่า ถ้ามีสาเหตุเกิดขึ้นผลของสาเหตุนั้นจะเป็นอย่างไร เช่น การศึกษาแนวโน้มประชากรไทยในศตวรรษที่ 22 เป็นต้น

4. เพื่อการควบคุม (Control) เป็นการศึกษาที่มุ่งจะค้นคว้าเพื่อให้ถึงขั้นที่ได้ความรู้ความจริงที่จะนำไปใช้ในการวางแผน เพื่อควบคุมปรากฏการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น การควบคุมจำนวนประชากร การควบคุมจำนวนอาชญากรรม เป็นต้น การวิจัยที่มีความมุ่งหมายที่จะต้องเป็นการหาความรู้ความจริงที่ล้ำซึ้ง ทุกแง่มุมจนสามารถบรรยาย อธิบายและทำนายปรากฏการณ์ได้ถูกต้องแม่นยำอย่างสูง จึงจะนำไปนำผลการวิจัยไปใช้ในการควบคุมได้

5. เพื่อการพัฒนา (development) เป็นการวิจัยที่ผลการวิจัยนอกจากสามารถจะนำไปใช้ในการบรรยาย อธิบายและควบคุมปรากฏการณ์ได้แล้ว ยังสามารถนำผลการวิจัยมาใช้ในการสร้างเสริม หรือพัฒนา สังคม องค์กร หน่วยงาน บุคคล ระบบการทำงาน นวัตกรรมต่าง ๆ เช่น การพัฒนาการดำเนินงานของกลุ่มทอผ้า ตำบลโคกเจริญ จังหวัดลพบุรี การพัฒนางานเฝ้าระวังการติดเชื้อในโรงพยาบาลสิงห์บุรี การพัฒนาพฤติกรรมดูแลตนเองของผู้ป่วยโรคเบาหวานที่มารักษาตัวที่ศูนย์ สุขภาพชุมชนกุดตาเพชร อำเภอลำสนธิ จังหวัดลพบุรี เป็นต้น

สุวิมล ติรกานันท์ (2553) เมื่อการวิจัยเป็นกระบวนการในการแสวงหาความรู้ และข้อเท็จจริงแล้ว ความมุ่งหมายของการนำข้อค้นพบไปใช้ประโยชน์จึงเป็นสาเหตุสำคัญให้มีการทำการวิจัยเกิดขึ้น ความมุ่งหมายที่สำคัญ คือ

1. เพื่อการบรรยาย (description) เป็นการใช้ข้อค้นพบที่ได้มาบรรยายปรากฏการณ์ว่ามีลักษณะอย่างไร มีการเปลี่ยนแปลงหรือไม่ อย่างไร มีองค์ประกอบอะไรบ้างที่เกี่ยวข้อง เป็นการให้รายละเอียดเพื่อสร้างความชัดเจนของปรากฏการณ์

2. เพื่อการอธิบาย (prediction) เป็นการนำข้อค้นพบมาอธิบายถึงสาเหตุของปรากฏการณ์ และผลที่เกิดขึ้นจากปรากฏการณ์นั้น แสดงให้เห็นความสัมพันธ์ ความเกี่ยวข้องและความเป็นเหตุเป็นผลของสิ่งต่าง ๆ

3. เพื่อการทำนาย (prediction) เมื่อการวิจัยทำให้ทราบถึงความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งต่าง ๆ ทำให้เกิดการนำข้อค้นพบที่ได้จากการวิจัยมาใช้ในการทำนายซึ่งเป็นการคาดเหตุการณ์ล่วงหน้า ได้แก่ การวิจัยเชิงอนาคต การศึกษาแนวโน้ม เป็นต้น ทำให้ทราบว่าหากมีเหตุการณ์หนึ่งเกิดขึ้นก็จะมีโอกาสที่จะเกิดอีก เหตุการณ์หนึ่งตามมา

4. เพื่อการควบคุม (Control) การนำข้อค้นพบเกี่ยวกับความสัมพันธ์มาทำนายเหตุการณ์ล่วงหน้าได้ เป็นผลให้เกิดความพยายามที่จะควบคุมเหตุการณ์ที่ไม่พึงปรารถนา หรือเหตุการณ์ที่ไม่เป็นประโยชน์ เช่น การป้องกันโรคระบาดที่เกิดขึ้นหลังน้ำท่วม

ในงานวิจัยหนึ่ง ๆ ไม่จำเป็นที่จะต้องมียุทธศาสตร์ครบทั้ง 4 ข้อ อาจมีเพียงข้อหนึ่งข้อใด หรืออาจมีจุดมุ่งหมายมากกว่า 1 ข้อประกอบกันก็ได้ ขึ้นอยู่กับประเด็นที่ต้องการศึกษา

พิชิต ฤทธิจรูญ (2551) โดยทั่วไปการวิจัยมีจุดมุ่งหมายที่สำคัญ ดังนี้

1. เพื่อแก้ปัญหา (problem solving research) เนื่องจากมนุษย์ประสบปัญหาทางด้านมนุษย์จึงทำการวิจัยเพื่อหาแนวทางการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงานในองค์กรหรือหน่วยงานหรือปัญหาในชีวิตประจำวัน

2. เพื่อการปรับปรุงและพัฒนา (improvement and development) มนุษย์มีความอยากรู้อยากเห็นและมีความคิดสร้างสรรค์จึงทำการวิจัยเพื่อมุ่งปรับปรุง และพัฒนาวิธีการทำงานและวิถีชีวิตให้มีประสิทธิภาพและมีความก้าวหน้ามากขึ้น

3. เพื่อพิสูจน์ทฤษฎี (theory testing research) เนื่องจากความไม่จีรังของความจริงและทฤษฎี กล่าวคือความจริงและทฤษฎีต่าง ๆ ที่สร้างขึ้นมานั้น สามารถเปลี่ยนแปลงได้ภายใต้กฎเกณฑ์ของธรรมชาติ มนุษย์จึงทำการวิจัยเพื่อตรวจสอบว่าทฤษฎีที่ค้นพบจากการวิจัยครั้งก่อนๆ นั้น ยังคงเป็นความจริงอยู่หรือไม่ เมื่อเวลาเปลี่ยนไป หากไม่จริงทฤษฎีนั้นก็ไม่สามารถนำไปใช้ได้

4. เพื่อสร้างทฤษฎี (theory development research) มนุษย์ต้องการจัดระบบของความจริงจึงทำการวิจัยเพื่อมุ่งสร้างทฤษฎีใหม่ที่จะนำไปใช้ประโยชน์ด้านต่าง ๆ ใช้เพื่อการอ้างอิง (generalization) การอธิบาย (explanation) การทำนาย (prediction) และการควบคุม (Control) ปรากฏการณ์ต่าง ๆ ทั้งทางธรรมชาติและพฤติกรรมของมนุษย์

สรุป จากจุดมุ่งหมายของการวิจัยของนักวิชาการหลาย ๆ ท่าน ผู้เขียนสามารถสรุปจุดมุ่งหมายของการวิจัยเป็น 5 ข้อ ดังนี้ 1) เพื่อสร้างความรู้ แนวคิดหรือทฤษฎี 2) เพื่ออธิบายปรากฏการณ์ 3) เพื่อพิสูจน์ทฤษฎี 4) เพื่อทำนายอนาคต และ 5) เพื่อค้นหาแนวทางหรือวิธีการแก้ปัญหา

ประโยชน์ของการวิจัย

ประโยชน์ของการวิจัยนั้นมีความสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการวิจัย มีนักวิชาการหลาย ๆ ท่านได้สรุปประโยชน์ของการวิจัยไว้ดังนี้

บุญชม ศรีสะอาด (2545) อธิบายถึงประโยชน์ที่จะนำไปใช้ได้จริง ในด้านวิชาการ เช่น จะเป็นการค้นพบทฤษฎีใหม่ซึ่งสนับสนุนหรือ คัดค้านทฤษฎีเดิม และประโยชน์ในเชิงประยุกต์ เช่น นำไปวางแผนและกำหนดนโยบายต่าง ๆ หรือประเมินผลการปฏิบัติงานเพื่อหาแนวทางพัฒนาให้ดีขึ้น เป็นต้น โดยครอบคลุมทั้งผลในระยะสั้น และระยะยาว ทั้งผลทางตรงและทางอ้อม และควรระบุในรายละเอียดว่า ผลดังกล่าว จะตกกับใคร เป็นสำคัญ ยกตัวอย่าง เช่น โครงการวิจัยเรื่อง การส่งเสริม การจัดการเรียนรู้ของครู ผลในระยะสั้น ก็อาจจะได้แก่ ครูมีการจัดการเรียนรู้ตรงตามมาตรฐาน ส่วนผลกระทบ (impact) โดยตรง ในระยะยาว ก็อาจจะเป็นคุณภาพของนักเรียนที่ดีขึ้น ส่วนผลทางอ้อมอาจจะได้แก่ ผู้ปกครองนิยมส่งบุตรเข้าเรียนมากขึ้น

กวี รัชชชน และคณะ (2543) ได้แบ่งประโยชน์ของการวิจัยในเชิงปฏิบัติ และเชิงวิชาการพอ สรุปได้ดังนี้

1. ประโยชน์ในเชิงประจักษ์ปฏิบัติ เป็นการนำเอาผลการวิจัยมาใช้ประโยชน์ในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1.1 การแก้ปัญหาในการปฏิบัติ เช่น ปัญหาการมีประสิทธิภาพของหน่วยงานราชการปัญหาการมีทัศนคติไม่ดีของประชาชนไม่ตีต่อราชการ

1.2 การกำหนดนโยบายของรัฐ เช่น นโยบายเกี่ยวกับการสร้างงานในชนบท นโยบายต่างประเทศ เป็นต้น

1.3 การปรับปรุงเปลี่ยนแปลงหรือการพัฒนาสถาบันหรือประเทศ เช่น การวิจัยเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางการแก้ไขการบริหารงานของเทศบาลจะเป็นประโยชน์การพัฒนาเทศบาลให้บรรลุผลตามต้องการให้ได้มากขึ้น

สรุปได้ว่า การวิจัยดังกล่าวจะนำมาเป็นประโยชน์เชิงปฏิบัติ เพื่อแก้ปัญหา ปรับปรุง เปลี่ยนแปลง หรือปฏิบัติเกี่ยวกับกิจกรรมทางการเมือง รัฐ รัฐบาล การบริหารงานของรัฐและกิจกรรมอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเป้าหมายสุดท้ายก็คือ เพื่อให้มนุษย์และสังคมมีความก้าวหน้าและมีความสุข

วรัญญา ภัทรสุข (2545) จากเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้างต้น คงไม่มีใครมีความเห็นขัดแย้งว่าการทำวิจัยจะเป็นประโยชน์อย่างมากต่อสังคม สถาบัน หน่วยงาน และต่อผู้วิจัยเอง จะทำการวิจัยจะต่างกันก็ตรงว่าใครจะได้รับประโยชน์มากน้อยเพียงใดในช่วงเวลาหนึ่ง ๆ ดังนั้น หน่วยงานต่าง ๆ จึงพยายามสร้างแรงจูงใจเพื่อให้บุคคลของตนทำวิจัย หรือให้ความสำคัญกับการทำวิจัยมากขึ้น โดยเฉพาะในมหาวิทยาลัยหรือสถาบันวิจัยต่าง ๆ ซึ่งเป็นแหล่งรวมวิจัยหลายสาขาวิชา โดยหน่วยงานเหล่านี้พยายามส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการทำวิจัยมากขึ้นมหาวิทยาลัยบางแห่งได้ตั้งเป้าหมายว่าเป็นมหาวิทยาลัยวิจัยให้ได้ภายในระยะเวลาที่ได้กำหนดไว้ ดังนั้นโดยรวมแล้วอาจกล่าวได้ว่าการวิจัยจะมีประโยชน์ดังนี้

1. ช่วยเสริมสร้างความรู้ทางวิชาการ (โดยเฉพาะในงานวิจัยเชิงวิชาการ) เช่น การได้มาซึ่งทฤษฎีใหม่ ๆ หรือขยายความ เพิ่มขอบเขตของทฤษฎีที่มีอยู่เดิม เป็นการเพิ่มพูนความรู้ความเข้าใจในศาสตร์นั้น ๆ

2. ช่วยในการวินิจฉัยปัญหาของสังคมโดยรวม นั่นคือ ชี้ให้เห็นถึงต้นเหตุของปัญหาในเรื่องที่ทำการวิจัย และแนวทาง ตลอดจนวิธีการแก้ปัญหานั้น ๆ

3. ช่วยผู้บริหารหรือผู้มีอำนาจในการตัดสินใจในการวินิจฉัยปัญหา รวมทั้งการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานของหน่วยงานหรือบุคคลในหน่วยงานโดยการวิจัยลักษณะนี้เรียกว่างานวิจัยสถาบัน (institutional research)

4. ช่วยให้ผู้วางแผนหรือกำหนดนโยบายสามารถวางแผน หรือกำหนดนโยบายจากรากฐานที่เชื่อถือได้ การวิจัยในลักษณะนี้เรียกว่า การวิจัยเชิงนโยบาย (policy research)

ประเด็นต่าง ๆ ที่กล่าวข้างต้นจะเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานหรือสังคมเป็นหลักอย่างไรก็ตาม ประโยชน์ที่ผู้วิจัยเองได้รับก็ย่อมมีด้วย ซึ่งนอกจากผู้วิจัยจะเป็นที่รู้จัก หรือได้รับการยกย่องในวงวิชาการแล้ว ผู้ทำวิจัยโดยนักวิจัยในสถาบันการศึกษา สามารถนำผลงานการวิจัยไปประเมินขอ

ตำแหน่งทางวิชาการ อีกทั้งกรวิจัยโดยมากผู้ทำวิจัยจะได้รับการตอบแทนจากการวิจัย จะมากบ้าง น้อยบ้างแตกต่างกันตามปริมาณงานที่ทำและประเภทของงานวิจัย ฐานะและกฎเกณฑ์ขอแหล่งทุน หรือ คุณวุฒิและประสบการณ์ของผู้วิจัย

กาสั๊ก เตชะชั้นหมาก (2553) ในปัจจุบันการวิจัยได้รับความสนใจจากบุคคลในวงการต่าง ๆ เป็นอันมาก เพราะการวิจัยมีประโยชน์เป็นอเนกประการ สรุปได้ดังนี้

1. ช่วยเพิ่มพูนความรู้ความจริง หรือวิทยาการที่เชื่อถือได้ให้กับแขนงวิชาการต่าง ๆ ช่วยให้คนเราดื้อสงสัย และได้รับความรู้ความจริงที่เชื่อถือได้เป็นอันมาก

2. ช่วยให้มนุษย์มีเครื่องมือและเทคโนโลยีใหม่ ๆ ทันสมัยสำหรับอำนวยความสะดวกในการดำเนินชีวิตและปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยใช้ความรู้ความจริงจากการค้นคว้ามาประยุกต์ หรือสร้างเครื่องมือและเทคโนโลยีเหล่านั้น

3. ช่วยในการกำหนดนโยบาย วางแผน และกำหนดหลักในการปฏิบัติงานได้อย่างสอดคล้อง เหมาะสม และมีผลให้งานมีโอกาสที่จะประสบความสำเร็จมากยิ่งขึ้น

4. ช่วยแนะแนวทางในการเลือกวิธีปฏิบัติงานที่ประหยัด สะดวก รวดเร็ว และได้ผลดีที่สุด

5. ช่วยให้สามารถแก้ปัญหาได้ตรงจุด ถูกต้อง เพราะการวิจัยทำให้ทราบสาเหตุแห่งปัญหาดังนั้นจึงช่วยแก้ปัญหาได้ตรงจุด ถูกต้อง ประหยัดเวลาและทุนทรัพย์

6. ช่วยในการพัฒนาบุคคลและหน่วยงานให้เจริญก้าวหน้า

7. ช่วยกระตุ้นให้บุคคลมีเหตุผล รู้จักคิดค้นหาความรู้อยู่เสมอ

สุวิมล ติรภานันท์ (2553) การใช้วิจัยเป็นการศึกษาถึงลักษณะที่แท้จริงของปัญหาความสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ ตลอดจนถึงเหตุเป็นผล เป็นการดำเนินการอย่างมีระบบ ทำให้ข้อค้นพบที่ได้มีความเป็นปรนัย จนทำให้ผู้อื่นสามารถเข้าใจและให้การยอมรับข้อค้นพบนั้น ซึ่งเป็นข้อค้นพบที่ได้มีความเป็นปรนัย จนทำให้ผู้อื่นสามารถเข้าใจและให้การยอมรับข้อค้นพบนั้น ซึ่งเป็นข้อค้นพบมีประโยชน์ทั้งในระดับชาติ ระดับสังคม และระดับบุคคล

ในระดับชาติ ข้อค้นพบด้านการวิจัยทางสังคมศาสตร์จะเป็นข้อมูลและสารสนเทศที่เป็นประโยชน์ต่อการจัดทำนโยบายและการวางแผนพัฒนา นักวางแผนจำเป็นต้องทราบถึงสภาพที่เป็นอยู่ ปัญหาที่เกิดขึ้นและแนวโน้มที่ควรจะเป็นในอนาคต ในขณะเดียวกันทำให้ทราบถึงการดำเนินงานตามนโยบายและแผนในอดีตตลอดจนปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้น จึงจะสามารถวางนโยบายและแผนได้อย่างครอบคลุม ทำให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องสามารถแก้ไขได้ทันต่อเวลา

วัลลภ รัฐฉัตรานนท์ (2554) การวิจัยโดยทั่วไปมีวัตถุประสงค์ที่สำคัญ ดังนี้

1. เพื่อการแก้ปัญหา (problem solving research) เนื่องจากมนุษย์ต้องประสบกับปัญหาต่างๆ รอบด้านมนุษย์จึงต้องทำการวิจัยเพื่อหาทางแก้ปัญหาให้หมดไป

2. เพื่อสร้างทฤษฎี (theory-developing research) เนื่องจากกฎเกณฑ์และทฤษฎีต่างๆ เป็นสิ่งที่มีประโยชน์มากมาย สามารถนำไปใช้อ้างอิง (generalization) อธิบาย (explanation) ทำนาย (prediction) และควบคุม (Control) ปรากฏการณ์ต่าง ๆ ทั้งทางธรรมชาติและพฤติกรรมของมนุษย์ได้เป็นอย่างดี มนุษย์จึงต้องทำการวิจัยเพื่อทฤษฎีไว้ให้มาก ๆ

3. เพื่อพิสูจน์ทฤษฎี (theory testing research) เนื่องจากทฤษฎีต่าง ๆ ที่สร้างขึ้นมานั้น สามารถเปลี่ยนแปลงได้ภายใต้กฎเกณฑ์ของธรรมชาติ มนุษย์จึงต้องทำการวิจัยเพื่อตรวจสอบว่าข้อค้นพบที่ได้จากการวิจัยก่อน ๆ นั้นยังคงถูกต้องอยู่หรือไม่เมื่อกาลเวลาเปลี่ยนแปลง ถ้าไม่ถูกต้องทฤษฎีที่สร้างขึ้นจากความรู้ความจริงนั้น ๆ ก็นำไปใช้ไม่ได้

พิชิต ฤทธิ์จรูญ (2551) การวิจัยมีประโยชน์หรือคุณค่าดังนี้

1. ในระดับชาติ ข้อค้นพบจากการวิจัยจะทำให้ได้ข้อมูล สารสนเทศที่ถูกต้อง และเชื่อถือได้ อันจะเป็นประโยชน์ต่อการจัดทำนโยบายและแผนพัฒนาในระดับชาติในทุก ๆ ด้าน

2. การวิจัยจะทำให้ทราบพฤติกรรมมนุษย์ ซึ่งจะเป็นข้อมูลสำหรับการวางแผนและพัฒนาบุคคลให้กับหน่วยงานต่าง ๆ

3. การวิจัยช่วยให้ผู้ทำวิจัยมีการพัฒนาความคิด และการทำงานอย่างเป็นระบบ เป็นคนมีเหตุมีผล สามารถพัฒนางานและพัฒนางานวิชาชีพให้มีคุณภาพมาตรฐานสูงขึ้น

4. การวิจัยช่วยให้ได้ข้อความรู้ ข้อค้นพบและความจริงใหม่ ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการแก้ปัญหา พัฒนาชีวิตและการทำงานของมนุษย์ให้ดีขึ้น

5. การวิจัยช่วยสร้าง พัฒนา หรือพิสูจน์ทฤษฎี ความจริง กฎเกณฑ์ต่าง ๆ ทำให้องค์ความรู้ หรือศาสตร์ในสาขาวิชาต่าง ๆ ขยายพรมแดนและมีความเข้มแข็งมากยิ่งขึ้น

6. การวิจัยช่วยตอบปัญหาหรือตอบสนองความอยากรู้ของมนุษย์ ช่วยตอบความสงสัยของมนุษย์ ดังนั้นจึงช่วยให้มนุษย์หายข้อสงสัยได้ในระดับหนึ่ง

7. การวิจัยช่วยให้ได้ผลิตภัณฑ์หรือสิ่งประดิษฐ์ใหม่ (product or invention) หรือรูปแบบวิธีการใหม่ (model or method) ที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนางานและคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น

สรุป ประโยชน์ของการวิจัยผู้เขียนแบ่งเป็น 5 ด้าน คือ 1) ด้านการสร้างความรู้ แนวคิดหรือทฤษฎีพื้นฐาน 2) ด้านการอธิบายปรากฏการณ์ 3) ด้านการพิสูจน์ทฤษฎี 4) ด้านการทำนายอนาคต และ 5) ด้านการประยุกต์ใช้กระบวนการวิจัยเพื่อแก้ปัญหา

ประเภทของการวิจัย

ประเภทของการวิจัยอาจแบ่งได้ทั้งในมุมกว้างหรืออย่างละเอียด มีนักวิชาการหลายท่านได้ แบ่งประเภทประเภทของการวิจัยไว้หลากหลาย ดังนี้

เฮิบบ์ และโคเวลล์ (Herbst, F. and Coldwell, D. 2004) ประเภทของวิธีการวิจัยสามารถจำแนกได้หลายประเภทตามลักษณะและวัตถุประสงค์ของการศึกษาและคุณลักษณะอื่น ๆ ประเภทของงานวิจัย จำแนก 3 ประเภทต่อไปนี้

1. การจำแนกตามวิธีวิจัย การจำแนกประเภทของวิธีการวิจัย สามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภทคือ เชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ

1.1 การวิจัยเชิงปริมาณ เป็นการอธิบาย สรุปและแก้ปัญหาโดยใช้ตัวเลข เน้นการเก็บรวบรวม ข้อมูลตัวเลขการสรุปข้อมูลเหล่านั้นและการอนุมานจากข้อมูล

1.2 การวิจัยเชิงคุณภาพ เป็นไปตามคำพูดความรู้สึกรวมถึงเสียงและองค์ประกอบที่ไม่ใช่ตัวเลข และไม่สามารถยืนยันหรือได้รับการกล่าวหาว่า ข้อมูลถือว่ามีความน่าเชื่อถือในธรรมชาติถ้าไม่สามารถวิเคราะห์ได้ด้วย เทคนิคทางคณิตศาสตร์ ลักษณะนี้อาจหมายความว่าเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นไม่ได้เกิดขึ้นบ่อยพอที่จะอนุญาตให้มีการเก็บรวบรวมข้อมูลที่เชื่อถือได้

2. การจำแนกตามลักษณะของการศึกษา ประเภทของวิธีการวิจัยตามลักษณะของงานวิจัยสามารถ แบ่งออกเป็น 2 กลุ่มคือ (Kumar, R., 2008)

2.1 การวิจัยเชิงพรรณนา การวิจัยเชิงพรรณนามักเกี่ยวข้องกับการสำรวจและการศึกษาที่มี วัตถุประสงค์เพื่อระบุข้อเท็จจริง กล่าวอีกนัยหนึ่งการวิจัยเชิงพรรณนาส่วนใหญ่เกี่ยวข้องกับคำอธิบายเกี่ยวกับ สถานะของกิจกรรมที่เป็นปัจจุบันและไม่มีการควบคุมตัวแปรในการวิจัยเชิงพรรณนา

2.2 การวิจัยเชิงวิเคราะห์การวิจัยเชิงวิเคราะห์มีความแตกต่างกันในลักษณะที่ นักวิจัยต้องใช้ ข้อเท็จจริงหรือข้อมูลที่มีอยู่แล้วมาวิเคราะห์ข้อมูลเป็นเครื่องมือ เพื่อให้ได้ผลการวิจัยที่สำคัญ

3. การจำแนกตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา สามารถแบ่งออกเป็น 2 ประเภทคืองานวิจัยประยุกต์ และงานวิจัยพื้นฐาน การวิจัยประยุกต์หรือบางครั้งเรียกว่าการวิจัยการดำเนินการและการวิจัยพื้นฐานบางครั้ง เรียกว่าการวิจัยขั้นพื้นฐานหรือบริสุทธิ์ ความคล้ายคลึงกันระหว่างการวิจัยประยุกต์และพื้นฐาน (พื้นฐาน) เกี่ยวข้องกับการนกระบวนกรวิจัยที่เป็นระบบและวิทยาศาสตร์ไปใช้ ด้านความแตกต่างหลักระหว่างการวิจัย ประยุกต์และการวิจัยพื้นฐาน ดังตารางที่ 1.1 (Bajpai, N. 2011)

ตารางที่ 1.1 ความแตกต่างหลักระหว่างการวิจัยประยุกต์และการวิจัยพื้นฐาน

การวิจัยประยุกต์	การวิจัยพื้นฐาน
1. พยายามที่จะกำจัดทฤษฎีโดยใช้พื้นฐานของ ระเบียบวิจัย	1. มุ่งที่จะแก้ปัญหาโดยการเพิ่มสาขาที่ใช้ระเบียบ วิจัยในลักษณะสหวิทยาการ
2. มีการวิเคราะห์ปัญหาจากจุดหนึ่ง	2. บ่อยครั้งที่หลายสาขาทำงานร่วมกันเพื่อแก้ปัญหา
3. เป็นที่นิยม	3. บ่อยครั้งที่การวิจัยแต่ละกรณีโดยไม่มี จุดมุ่งหมาย ที่จะสรุป
4. ใช้วิธีการคาดการณ์	4. มีจุดมุ่งหมายเพื่อบอกว่าสิ่งต่าง ๆ สามารถ เปลี่ยนแปลงได้อย่างไร
5. สันนิษฐานว่าตัวแปรอื่น ๆ ไม่เปลี่ยนแปลง	5. รับทราบว่าตัวแปรอื่น ๆ มีค่าคงที่โดยการ เปลี่ยนแปลง
6. รายงานถูกจัดทำขึ้นโดยใช้ภาษาทางเทคนิคที่มี ระเบียบวิจัย	6. รายงานถูกรวบรวมไว้ในภาษาที่ใช้ร่วมกัน

สุวิมล ติรภานันท์ (2553) จำแนกประเภทของการวิจัยทางสังคมศาสตร์ ไว้ 9 ประเภทดังนี้ การวิจัยทางสังคมศาสตร์มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง โดยจากจำแนกประเภทของการวิจัยอาศัยเกณฑ์ในการแบ่งประเภทแตกต่างกันออกไป ดังต่อไปนี้

1. แบ่งตามจุดมุ่งหมาย ได้แก่

1.1 การวิจัยเชิงพยากรณ์ (predicting research) เป็นการวิจัยที่มุ่งศึกษาจากสภาพและเหตุการณ์ในอดีตจนถึงปัจจุบัน เพื่อใช้ในการทำนายอนาคต เช่น การศึกษาแนวโน้มค่านิยมทาง การศึกษาของคนไทย การศึกษาแนวโน้มอัตราดอกเบี้ยเงินฝาก

1.2 การวิจัยเชิงวินิจฉัย (diagnostic research) เป็นการวิจัยที่มีเป้าหมายในการศึกษาถึงสาเหตุถึงปรากฏการณ์ต่าง ๆ เช่น ปัจจัยที่ก่อให้เกิดการขยายตัวทางการศึกษาของไทย ปัจจัยที่ก่อให้เกิดการขยายตัวของตลาดรถยนต์

1.3 การวิจัยเชิงอธิบาย (explanatory research) เป็นการวิจัย ศึกษาเกี่ยวกับความเป็นเหตุเป็นผล เช่น การศึกษาการปฏิวัติรัฐประหารในเมืองไทย การลาออกของพนักงานในบริษัท การย้ายถิ่นของประชาชนในชนบท

2. แบ่งตามประโยชน์ของการใช้ ได้แก่

2.1 การวิจัยพื้นฐาน (basic research) เป็นการวิจัยที่มุ่งศึกษาความรู้ใหม่เพื่อพัฒนาทฤษฎีแนวคิด โดยยังไม่มีจุดมุ่งหมายที่แน่นอนของการนำไปใช้ เช่น ภาวะผู้นำขององค์กร การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของเด็กวัยรุ่น

2.2 การวิจัยประยุกต์ (applied research) เป็นการวิจัยที่มีจุดมุ่งหมายในการนำผลที่ได้หรือค้นพบไปใช้ให้เกิดประโยชน์ เช่น การศึกษาแนวทางการใช้กระดาษสาในหัตถกรรมพื้นบ้าน

2.3 การวิจัยเชิงปฏิบัติการ (action research) เป็นการวิจัยที่มีวิธีการกำหนดประเด็นปัญหาการวิจัยจากปัญหาที่เกิดขึ้นในระหว่างการดำเนินงาน แต่มีลักษณะพิเศษตรงที่เป็นการทำการวิจัยควบคู่ไปกับการปฏิบัติงาน และเป็น การวิจัยที่มีลักษณะเป็นวงจรตามด้วยวงจรอย่างต่อเนื่อง แต่ละวงจรจะประกอบด้วย การวางแผน การปฏิบัติตามแผนการประเมินผล และการสะท้อนผลที่ได้ไปสู่การวางแผนใหม่ เช่น การวิจัยเพื่อปรับปรุงการผลิตในทางอุตสาหกรรม การศึกษาแนวทาง การดำเนินงานธุรกิจของกิจการอุตสาหกรรมในครัวเรือน การวิจัยในชั้นเรียนเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน

3. แบ่งตามวิธีเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่

3.1 การวิจัยเอกสาร (documentary research) เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารต่าง ๆ เช่น บันทึก หนังสือ ตำรา จดหมาย รายงาน เช่น การจัดการศึกษาไทยในรัชกาลที่ 5

3.2 การวิจัยจากการสังเกต (observation research) เป็นการวิจัยที่เก็บรวบรวมข้อมูลจากการสังเกต เช่น การสำรวจพฤติกรรมการเล่นในชั้นเรียนของเด็กไทย

3.3 การวิจัยแบบสำมะโน (census research) เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลจากทุกหน่วยงาน ประชาชน เช่น การจัดทำทะเบียนการประกอบอาชีพของคนไทยในปัจจุบัน

3.4 การวิจัยแบบสำรวจจากตัวอย่าง (Sample survey research) เป็นเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนของประชากรที่ต้องการศึกษา เช่น การสำรวจการจ้างงานในแหล่งอุตสาหกรรม

3.5 การศึกษาเฉพาะกรณี (case study) เป็นเก็บรวบรวมข้อมูลในกลุ่มตัวอย่างขนาดเล็ก หรือบุคคล แต่เก็บรายละเอียดทั้งหมดที่เกิดขึ้น เป็นการศึกษาแบบเจาะลึก เช่น คุณภาพชีวิตของเด็กในสถานพินิจ

3.6 การวิจัยแบบมีส่วนร่วม (participatory research) เป็นการวิจัยร่วมกันระหว่างผู้วิจัย และกลุ่มเป้าหมาย มีการเก็บข้อมูลโดยที่ผู้วิจัยเข้าไปอยู่ร่วมกับกลุ่มเป้าหมายที่ทำการศึกษาศึกษา เช่น ความเป็นอยู่ของชาวชนบทในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

4. แบ่งตามสาขาวิชา ได้แก่

4.1 การวิจัยเชิงประเมิน (evaluation research) เป็นการประยุกต์ที่นำระเบียบวิธีการวิจัยไปใช้ในการดำเนินการประเมิน เช่น การประเมินโครงการแผ่นดินธรรมแผ่นดินทอง

4.2 การวิจัยเชิงนโยบาย (policy research) เป็นการประยุกต์ที่นำระเบียบวิธีการวิจัยไปใช้ เพื่อให้ได้สารสนเทศที่เป็นประโยชน์ในการจัดทำนโยบาย เช่น การศึกษาผลกระทบของนโยบาย การแปลงสินทรัพย์เป็นทุน

4.3 การวิจัยเชิงประวัติศาสตร์ (historical research) เป็นการวิจัยเกี่ยวกับเรื่องราวที่เกิดขึ้นในอดีตจากหลักฐานที่อยู่ในปัจจุบัน เช่น การเก็บภาชนะโบราณในรัชกาลที่ 5

เนื่องจากสาขาวิชาการทางสังคมศาสตร์มีหลายสาขาคู่กัน ได้แก่ รัฐศาสตร์ สังคมวิทยา เศรษฐศาสตร์ รัฐศาสตร์ การศึกษา นิติศาสตร์ มนุษยศาสตร์ ทำให้การกำหนดประเด็นปัญหาการวิจัย และการเลือกใช้วิธีการวิจัยแตกต่างกัน ไม่ว่าจะเป็นการเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล ตลอดจนการสรุปผลการวิจัย ความกระชับหรือรายละเอียดในแต่ละสาขาวิชาอยู่ที่การพิจารณาความเหมาะสมของนักวิจัยในสาขานั้น ๆ โดยมีจุดมุ่งหมายให้ได้ประโยชน์จากข้อค้นพบให้มากที่สุด

5. แบ่งตามการควบคุมตัวแปรแทรกซ้อน ได้แก่

5.1 การวิจัยไม่ทดลอง (non-experimental research) เป็นการวิจัยที่ศึกษาตามสภาพที่เป็นไปตามธรรมชาติ โดยไม่มีการจัดกระทำหรือควบคุมตัวแปรใด ๆ ได้แก่

5.1.1 การวิจัยเชิงบรรยายหรือการวิจัยเชิงพรรณนา (descriptive research) เป็นการวิจัยที่มุ่งบรรยายรายละเอียดสภาพปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น เช่น สภาพการค้ารถยนต์ในประเทศไทย

5.1.2 การวิจัยเชิงความสัมพันธ์ (correlational research) เป็นการวิจัยที่มุ่งบรรยายความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งต่าง ๆ ที่สนใจ เช่น ความสัมพันธ์ระหว่างค่านิยมของคนไทยกับการใช้สินค้าต่างประเทศ

นอกจากนี้ยังมีการวิจัยประเภทอื่น ๆ อีกที่ไม่มีการควบคุมตัวแปรอย่างเข้มงวด ได้แก่ การวิจัยเชิงประวัติศาสตร์ การวิจัยเชิงอนาคต การวิจัยแบบมีส่วนร่วม เป็นต้น

5.2 การวิจัยเชิงทดลอง (experimental research) เป็นการวิจัยที่มุ่งศึกษาความเป็นเหตุเป็นผล จึงมีการใช้ตัวแปรอิสระที่จัดกระทำได้ เช่น วิธีสอน การให้ปุ๋ย และมีการควบคุมแปรแทรกซ้อนแบ่งตามระดับการควบคุมตัวแปรแทรกซ้อนเป็น 3 รูปแบบ

5.2.1 Pre-experimental research

5.2.2 Quasi-experimental research

5.2.3 True-experimental research

6. แบ่งตามประเภทการวิจัย ได้แก่

6.1 การศึกษาเฉพาะกรณี (case study) เป็นการวิจัยที่ศึกษากับกลุ่มคนหรือบุคคลโดยศึกษาในทุกประเด็น มีขอบเขตการศึกษาแคบแต่เจาะลึกในรายละเอียด เช่น สภาพเด็กเร่ร่อนในกรุงเทพฯ

6.2 การสำรวจ (Survey research) เป็นการวิจัยที่ศึกษาในพื้นที่ขนาดใหญ่เป็นการบรรยายลักษณะความเป็นไป หรือความสัมพันธ์ระหว่างสิ่ง ๆ ต่าง ๆ เช่น การสำรวจการว่างงานของคนไทยในชนบท

6.3 การทดลอง (experimental research) เป็นการวิจัยที่มุ่งอธิบายความเป็นเหตุเป็นผลของสิ่งต่าง ๆ เช่น การทดลองใช้แก๊สโซฮอลกับรถยนต์

7. แบ่งตามชนิดของข้อมูล ได้แก่

7.1 การวิจัยเชิงปริมาณ (quantitative research) เป็นการวิจัยที่มุ่งศึกษาข้อมูลที่เป็นปริมาณสามารถแจกแจงได้ และอาศัยเทคนิคทางสถิติมาช่วยในการวิเคราะห์ข้อมูล เช่น การศึกษา ปริมาณเงินหมุนเวียนในระบบธุรกิจอสังหาริมทรัพย์

7.2 การวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) เป็นการวิจัยที่รวบรวมข้อมูลที่เป็นคุณลักษณะไม่สามารถแจกแจงได้และใช้เทคนิคทางสถิติมาวิเคราะห์ข้อมูล แต่เป็นการวิเคราะห์ข้อมูล โดยอาศัยวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณลักษณะ เช่น การศึกษาภาวะโภชนาการของชาวเขาในจังหวัดเชียงราย

8. แบ่งตามระยะเวลาของการศึกษา ได้แก่

8.1 การวิจัยเชิงประวัติศาสตร์ (historical research) เป็นการวิจัยที่มุ่งบรรยายเกี่ยวกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในอดีต เช่น วิถีชีวิตคนไทยในยุคบ้านเชียง

8.2 การวิจัยภาคตัดขวาง (Cross-sectional study) เป็นการวิจัยเกี่ยวกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในปัจจุบันกับกลุ่มเป้าหมายจำนวนมาก เช่น ผลกระทบของการขึ้นราคาน้ำมันกับค่าครองชีพของคนไทย

8.3 การวิจัยระยะยาว (longitudinal study) เป็นการวิจัยเหตุการณ์เดียวติดต่อกันเป็นระยะเวลานาน เช่น พัฒนาการอุตสาหกรรมขนาดย่อมในประเทศไทย

8.4 การศึกษาแบบต่อเนื่อง (trend study) เป็นการวิจัยอย่างต่อเนื่องมีการสรุปผลแต่ละช่วงก่อนทำการศึกษาในช่วงต่อไป เช่น การพัฒนาชนบทตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

8.5 การศึกษาแนวโน้ม (trend study) เป็นการศึกษาสภาพการณ์ของสิ่งใดสิ่งหนึ่งทั้งในปัจจุบันและในอดีต เพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงอันเนื่องมาจากเวลา และนำผลที่ได้มาใช้ในการพิจารณาแนวโน้มการเกิดเหตุการณ์ในอนาคต เช่น สินค้าเกษตรกรรมไทยในตลาดโลก

9. แบ่งตามความซับซ้อนของการศึกษา ได้แก่

9.1 การวิจัยบุกเบิก (exploratory research) เป็นการศึกษาสิ่งต่าง ๆ เพื่อสร้างรากฐานการศึกษาเรื่องนั้นต่อไปในอนาคต มีการศึกษาสภาพโดยคร่าว ๆ เพื่อกำหนดแนวทางการศึกษาที่เหมาะสมทำให้การวิจัยครั้งต่อมามีโอกาสที่จะเกิดความผิดพลาดน้อยลง การวิจัยที่จัดอยู่ในประเภทนี้ ได้แก่ การศึกษาเฉพาะกรณี การวิจัยเชิงสำรวจ เป็นต้น

9.2 การวิจัยเชิงบรรยาย (descriptive research) เป็นการวิจัยที่มีความซับซ้อนมากกว่าวิธีแรก วิธีการนี้นักวิจัยจะศึกษาเหตุการณ์ หรือสิ่งต่าง ๆ โยมุ่งค้นหารายละเอียดที่เกิดขึ้นทั้งหมด ทำให้เกิดความกระจ่างในเรื่องนั้น การวิจัยที่จัดอยู่ในลักษณะนี้ได้แก่ การวิจัยภาคตัดขวาง การวิจัยระยะยาว เป็นต้น

9.3 การวิจัยเชิงความสัมพันธ์ (correlational research) เป็นการวิจัยที่มุ่งจะอธิบายความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆ และข้อค้นพบที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสามารถนำไปใช้ในการทำนายหรือการควบคุม ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาอาจต้องเก็บข้อมูลย้อนหลังไปในอดีต หรือใช้ข้อมูลที่เกิดขึ้นในปัจจุบันก็ได้ การวิจัยในลักษณะนี้ได้แก่ การวิจัยเชิงพยากรณ์ เป็นต้น

9.4 การวิจัยเชิงเหตุและผล (Causal research) เป็นการศึกษาที่ต้องการอธิบายถึงความเป็นเหตุเป็นผลมากกว่าความสัมพันธ์ มีการศึกษา 2 ลักษณะ คือ

9.4.1 การศึกษาความเป็นผลด้วยโมเดลโครงสร้างของความสัมพันธ์ตามทฤษฎีแนวคิด และผลงานวิจัย และมีการพิสูจน์ด้วยการเก็บรวบรวมข้อมูลจริงมาวิเคราะห์ด้วยเทคนิคทางสถิติที่ใช้วิเคราะห์ความสัมพันธ์ในเชิงโครงสร้าง ได้แก่ Path analysis, Linear structural equation modeling

9.4.2 การศึกษาความเป็นเหตุเป็นผลด้วยการวิจัยเชิงทดลอง ซึ่งเป็นลักษณะการวิจัยที่มีการควบคุมตัวแปรแทรกซ้อนและสถานการณ์ในการวิจัย ทำให้สามารถบอกความเป็นเหตุเป็นผลได้อย่างชัดเจน และมีความแม่นยำของผลการศึกษามากกว่าการวิจัยประเภทอื่น

การจัดประเภทของการวิจัยมีมากมายหลายประเภทและมีความซ้ำซ้อนกันระหว่างแต่ละเกณฑ์ที่ใช้ในการแบ่งประเภทของการวิจัย นักวิจัยจะต้องมีความรอบคอบและระมัดระวังเลือก ประเภทการวิจัยให้เหมาะสมกับประเด็นปัญหาที่ต้องการศึกษา การเลือกใช้การวิจัยประเภทใดขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ที่จะนำไปใช้ลักษณะปัญหา ลักษณะของการเข้าถึงข้อมูล ความแม่นยำ และความประณีตของผลงาน

ลัดดาวัลย์ เพชรโรจน์และอัจฉรา ชำนิประศาสน์ (2547) การแบ่งประเภทของการวิจัยได้มีแนวคิดที่หลากหลาย ขึ้นอยู่กับเกณฑ์ในการพิจารณาเพื่อจะแบ่ง ดังนี้

1. แบ่งตามแนวคิดพื้นฐานของการวิจัย
2. แบ่งตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย
3. แบ่งตามขอบเขตของศาสตร์ต่างๆ
4. แบ่งตามเวลาที่ใช้ในการวิจัย
5. แบ่งตามลักษณะของการควบคุมตัวแปร
6. แบ่งตามระเบียบวิธีการวิจัย

ทั้งนี้การแบ่งตามเกณฑ์ดังกล่าว มีรายละเอียดดังนี้

1. การแบ่งตามแนวคิดพื้นฐานของการวิจัย

แนวคิดพื้นฐานของการวิจัย เกิดจากแนวคิดของปฏิฐานนิยม กับปรากฏการณ์นิยม ดังนั้นการวิจัยจึงแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

2.1 การวิจัยเชิงปริมาณ (quantitative research) เป็นการวิจัยประเภทที่ใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์และเป็นตัวเลข

2.2 การวิจัยเชิงคุณลักษณะหรือเชิงคุณภาพ (Qualitative research) เป็นการวิจัยประเภทที่มีความเป็นนามธรรมสูงและเป็นปรากฏการณ์ตามธรรมชาติ

2. การแบ่งตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย แบ่งได้เป็น 3 ประเภท คือ

2.1 การวิจัยพื้นฐาน (basis research) หรือการวิจัยบริสุทธิ์ (pure research) เป็นการวิจัยที่ทำให้เกิดความรู้ที่แท้จริง เป็นทฤษฎี เช่น การสร้างทฤษฎีทางเคมี ชีววิทยา ฟิสิกส์

2.2 การวิจัยประยุกต์ (applied research) เป็นการวิจัยที่นำผลที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน เช่น การวิจัยทางการแพทย์ การเกษตร การศึกษา การเมืองการปกครอง

2.3 การวิจัยเชิงปฏิบัติการ (action research) เป็นการวิจัยที่มุ่งนำผลไปใช้ปรับปรุง เฉพาะในงานที่ปฏิบัติอยู่ เช่น การวิจัยในชั้นเรียน การวิจัยในโรงงาน

3. การแบ่งตามขอบเขตของศาสตร์ต่าง ๆ ซึ่งแบ่งตามเนื้อหาวิชาที่มีอยู่ ดังนี้

3.1 การวิจัยเฉพาะศาสตร์ (monodisciplinary research) เป็นการวิจัยเฉพาะ เช่น การวิจัยด้านวิทยาศาสตร์ แพทยศาสตร์ ศีรษะศาสตร์ มนุษยศาสตร์ นิติศาสตร์ รัฐศาสตร์ พยาบาลศาสตร์

3.2 การวิจัยสหวิทยาการ (interdisciplinary research) เป็นการวิจัยที่มีหลายๆ ศาสตร์มารวมกัน เช่น การวิจัยเกี่ยวกับการอพยพย้ายถิ่น การวิจัยเกี่ยวกับมลพิษ การวิจัยเกี่ยวกับปัญหาสังคมเมือง

4. การแบ่งตามเวลาที่ใช้ในการวิจัย การแบ่งแบบนี้ยึดเวลาที่ทำการวิจัยเป็นเกณฑ์ แบ่งได้ 2 ประเภท คือ

4.1 การวิจัยภาคตัดขวาง (Cross-sectional research) เป็นการวิจัยที่ใช้เวลาสั้น ๆ เก็บข้อมูลเพียงครั้งเดียว โดนใช้เวลาช่วงใดช่วงหนึ่ง เช่น ในปีการศึกษา 2546 เฉพาะ ภาคต้น

4.2 การวิจัยระยะยาว (laboratory research) เป็นการวิจัยที่ติดตามเหตุการณ์เป็นระยะเวลา ยาวนานหลาย ๆ ปี เพื่อให้เห็นการพัฒนาขึ้น เมื่อระยะเวลาผ่านไป เช่น การศึกษาพัฒนาการของนักศึกษา ตั้งแต่ปีที่ 1 ถึงปีที่ 4 การติดตามผลการศึกษา การเปลี่ยนแปลงสภาพสิ่งแวดล้อมและสังคมในช่วงหนึ่ง ทศวรรษ

5. การแบ่งตามลักษณะการควบคุมตัวแปร

การแบ่งตามลักษณะการควบคุมตัวแปรเป็นการพิจารณาความเข้มงวดในการควบคุมตัวแปรได้ มากเพียงใดในการดำเนินการวิจัย คือ

5.1 การวิจัยแบบทดลองในห้องปฏิบัติการ (Laboratory research) ซึ่งสามารถควบคุมตัวแปรได้ มากที่สุด เช่น การวิจัยด้านวิทยาศาสตร์

5.2 การวิจัยภาคสนาม (field research) เป็นวิจัยที่สามารถควบคุมตัวแปรได้บ้าง แต่น้อยกว่าการ วิจัยในห้องปฏิบัติการ เช่น การวิจัยทางสังคมศาสตร์

5.3 การวิจัยเอกสาร (documentary research) เป็นการวิจัยที่ไม่สามารถควบคุมตัวแปรได้ มี ความเป็นธรรมชาติมากที่สุด เช่น การสังเคราะห์รายงานการวิจัย

6. การแบ่งตามระเบียบวิธีการวิจัย (research methodology) โดยเน้นที่การวิเคราะห์ข้อมูลเป็น เกณฑ์ ซึ่งแบ่งได้ดังนี้

6.1 การวิจัยเชิงประวัติศาสตร์ (Historical research) คือ การวิจัยที่มุ่งการวิเคราะห์เหตุการณ์ใน อดีต โดยพิจารณาจากหลักฐานและร่องรอยที่ปรากฏ

6.2 การวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive research) เป็นการวิจัยที่มุ่งหาคำตอบจากสภาพที่มีอยู่ ตามธรรมชาติ ไม่มีการควบคุมการจัดกระทำกับตัวแปรและสถานการณ์ แบ่งย่อยได้เป็น

6.2.1 การวิจัยเชิงสำรวจ (Survey research) เป็นการวิจัยที่มุ่งหาคำตอบจากการสำรวจใน วงกว้าง

6.2.2 การวิจัยเชิงเปรียบเทียบสาเหตุ (Causal-comparative research) เป็นการวิจัยที่ ศึกษาผลที่เกิดจากสาเหตุใด

6.2.3 การวิจัยเชิงสหสัมพันธ์ (correlation research) เป็นการวิจัยที่มุ่งหา ความสัมพันธ์ ของตัวแปรตั้งแต่ 2 ตัวขึ้นไป

6.2.4 การวิจัยแนวโน้ม (trend research) มุ่งศึกษาแนวโน้มในอนาคต โดยมีสาเหตุในอดีต และปัจจุบันเป็นข้อมูลสนับสนุน

6.2.5 การศึกษารายกรณี (case study) เป็นการศึกษาแบบสำรวจ แต่จะเฉพาะเจาะจงลึก เป็นกรณีๆ

6.3 การวิจัยเชิงการทดลอง (experimental research) เป็นการวิจัยที่มุ่งศึกษาการกระทำของตัว แปรต้นต่อตัวแปรตาม โดยมีการกำหนดกลุ่มควบคุม กลุ่มทดลอง หากควบคุมได้สมบูรณ์ เรียกว่า การทดลอง แท้ แต่หากควบคุมได้บ้างบางส่วน โดยเฉพาะการวิจัยทางสังคมศาสตร์จะเรียกการวิจัยนี้ว่า การวิจัยเชิงกึ่ง ทดลอง (quasi-experimental research)

สรุป การวิจัยทางสังคมศาสตร์ ผู้เขียนจำแนกประเภทของการวิจัยเป็น 2 กลุ่มหลัก คือ กลุ่มที่ 1 คือ กลุ่มแนวคิดพื้นฐานของการวิจัย แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) กับ การวิจัยเชิงคุณภาพ และกลุ่ม 2 คือ กลุ่มประโยชน์ของการใช้ คือ การวิจัยพื้นฐาน (basic research) การวิจัยประยุกต์ (applied research) และการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (action research)

ขั้นตอนการวิจัย

ขั้นตอนการทำวิจัยอาจแบ่งอย่างกว้างหรือแบ่งอย่างละเอียด มีนักวิชาการหลายท่านได้นำเสนอขั้นตอนการทำวิจัย ได้แก่

แกล บอร์ และแกล (Gall, Borg and Gall 1996) ได้กล่าวถึงขั้นตอนของการทำวิจัย ดังนี้

1. ระบุปัญหาการวิจัยที่สำคัญ ในขั้นตอนนี้ให้หาคำถามการวิจัยที่มีความสำคัญและเป็นไปได้ในการศึกษา

2. การจัดทำข้อเสนอแนะด้านการวิจัย ข้อเสนอแนะด้านการวิจัยมักประกอบด้วยหัวข้อต่างๆ ได้แก่ บทนำ การทบทวนวรรณกรรม การออกแบบการวิจัยวิธีการวิจัย การวิเคราะห์ข้อมูล และการคุ้มครองเรื่องของจริยธรรมในมนุษย์ และแผนการวิจัย

3. ดำเนินการศึกษานำร่อง มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาและทดลองใช้วิธีการรวบรวมข้อมูลและขั้นตอนอื่น ๆ

4. ดำเนินการศึกษาหลัก

5. เตรียมรายงาน

แกล บอร์ และแกล (Gall, Borg and Gall) อธิบายด้วยว่าขั้นตอนห้าขั้นตอนนี้อาจทับซ้อนกันหรือเกิดขึ้นตามลำดับที่ต่างกันขึ้นอยู่กับลักษณะของการศึกษา การศึกษาเชิงคุณภาพที่เกี่ยวข้องกับการออกแบบการวิจัยถูกเน้นออกรวมและวิเคราะห์ข้อมูลบางอย่างก่อนที่จะพัฒนาข้อเสนอ หรือการศึกษานำร่องสามารถทำได้ก่อนที่จะเขียนข้อเสนอโครงการวิจัยหรือไม่ก็ได้

แฟรง แมนนัวร์ เบรดโซ และเบลเลมี (Fang, L., Manuel, J. Bledsoe, S.E. and Bellamy, J. 2008) ได้กล่าวถึงขั้นตอนต่อไปในการทำวิจัย 14 ขั้นตอน ดังนี้

1. เลือกปัญหา

2. ทบทวนวรรณกรรม

3. ประเมินวรรณกรรม

4. ตระหนักถึงปัญหาทางจริยธรรมทั้งหมด

5. ตระหนักถึงปัญหาทางวัฒนธรรมทั้งหมด

6. ระบุคำถามหรือสมมติฐานการวิจัย

7. เลือกวิธีการวิจัย

8. กำหนดวิธีที่ตัวแปรจะได้รับการวัด

9. เลือกตัวอย่าง

10. เลือกวิธีการรวบรวมข้อมูล

11. รวบรวมและโค้ดข้อมูล

12. วิเคราะห์และตีความข้อมูล

13. เขียนรายงาน

14. เผยแพร่รายงาน

พวงรัตน์ ทวีรัตน์ (2540) ขั้นตอนการวิจัยเชิงปริมาณ

1. เลือกเรื่องการวิจัย
2. กำหนดประเด็นปัญหาย่อย
3. ตั้งสมมติฐาน
4. ออกแบบการวิจัย
5. รวบรวมข้อมูล
6. วิเคราะห์ข้อมูลและแปลความหมาย
7. เสนอรายงานผลการวิจัย

ขั้นตอนการวิจัยเชิงคุณภาพ

1. กำหนดเรื่องการวิจัย
2. เตรียมการรวบรวมข้อมูล
3. รวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ
4. บันทึกข้อมูลเชิงคุณภาพ
5. วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ
6. สรุปผลและเขียนรายงาน

บุญชม ศรีสะอาด (2545) เริ่มตั้งแต่การเลือกเรื่องและการกำหนดปัญหาการวิจัย การทบทวนเอกสาร เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การกำหนดกรอบแนวคิด / กรอบทฤษฎี การตั้งสมมติฐาน การกำหนดตัวแปร การออกแบบการวิจัย การเตรียมเครื่องมือในการวิจัย การกำหนดกลุ่มประชากร การเลือกตัวอย่าง การเก็บรวบรวมข้อมูล การเตรียมข้อมูลเพื่อการวิเคราะห์ การวิเคราะห์ข้อมูล การแปลผลข้อมูล และการเขียนรายงานวิจัย เผยแพร่ ดังนี้

1. การเลือกเรื่องและกำหนดปัญหาการวิจัย เป็นกิจกรรมที่ทำพร้อม ๆ กันและเป็นกิจกรรมเป็นจุดเริ่มต้นซึ่งเป็นเรื่องสำคัญยิ่ง นักวิจัยมักใช้เวลาค่อนข้างมากในการตั้งปัญหาที่ดีที่สุด ถ้าทำได้ดีจะเป็นผลดีแก่ขั้นตอนอื่น ๆ ของกระบวนการวิจัย เรื่องที่จะทำวิจัยดีนั้นต้องมีขอบเขตชัดเจน ไม่กว้างแคบเกินไป เป็นเรื่องที่สามารถดำเนินการได้และมีประโยชน์ ที่มาของเรื่อง อาจเกิดจากความ ออยากรู้ สงสัย นักคิด ปราบฏกการณ์ คั่นคว้า การฟัง การอ่าน การสนทนา หรือสังเกตจากสภาพแวดล้อมทั่วไป

2. การทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จะทำร่วมไปกับการกำหนดปัญหาในขั้นกำหนดปัญหาเป็นตอนแรกเริ่มแต่จะให้ปัญหาชัดเจนมีข้อมูลเพียงพอ ผู้วิจัยต้องทบทวนอ่านเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและประเมินด้วยวิจารณ์ญาณว่าอะไรเกี่ยวข้องอย่างไร เพื่อนำมาพิจารณาเป็นกรอบแนวคิดและกรอบของงานวิจัยที่ทำการศึกษาข้อมูลทบทวนเอกสารมากที่สุดละเอียดเท่าไรจะ ทำให้กรอบความคิดชัดเจน ทั้งยังทำให้สามารถกำหนดตัวแปร การตั้งสมมติฐานได้แม่นยำอีกด้วย

3. กำหนดจุดประสงค์การวิจัย บางครั้งอาจเกิดขึ้น เพื่อนำไปสู่การวิจัยที่ได้หรือเกิดตามปัญหาการวิจัยก็ได้

4. การตั้งสมมติฐาน การตั้งสมมติฐานมีความใกล้ชิดกับการกำหนดปัญหาการวิจัย เป็นการวางกรอบของปัญหาในแนวลึก เจาะลึกในปัญหาทำให้คาดได้ว่าผลการวิจัยจะออกมาอย่างไร ดังนั้น สมมติฐานจึงเป็นข้อความแสดงถึงการคาดการณ์ถึงผลการวิจัยที่จะได้รับ มาเขียนในลักษณะของความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่สำคัญในการวิจัยนั้น

5. การกำหนดตัวแปร ชนิดและจำนวนตัวแปร ที่ได้จากรอบแนวคิด กรอบทฤษฎี โดยสร้าง ทฤษฎี และสมมติฐาน ผู้วิจัยต้องนำมาขยายรายละเอียดในเรื่องของคำนิยามตัวแปร คือ ความหมายที่ชัดเจน จะวัดสังเกตได้อย่างไร เป็นตัวแปรอิสระ ตัวแปรตาม ตัวแปรควบคุมเป็นต้นถ้าสามารถทำให้ความหมาย และชี้วัดชัดเจนเพียงไร จะมีส่วนช่วยในการสร้างเครื่องมือในการวิจัย หรือเลือกเครื่องมือมาใช้ได้อย่างเหมาะสม ทั้งยังช่วยเลือกสถิติที่จะใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้ถูกต้องด้วย

6. การออกแบบการวิจัย เป็นการวางแผนขั้นต้นว่าจะดำเนินการวิจัยอย่างไร มีขั้นตอนอย่างไรกำหนดประชากรกลุ่มตัวอย่างอย่างไร ใช้เครื่องมือ รวบรวมข้อมูลอย่างไร และจะวิเคราะห์ ข้อมูลอย่างไร เป็นการกำหนดทรัพยากรที่ต้องใช้ในการวิจัยด้วย เช่น บุคลากร เวลางบประมาณ การออกแบบการวิจัยที่รัดกุมถูกต้อง จะช่วยให้การดำเนินการวิจัยราบรื่นประสบปัญหาน้อย

6.1 การเตรียมเครื่องมือในการวิจัย เครื่องมือการวิจัยเป็นอุปกรณ์สำคัญส่วนหนึ่งในการ เก็บข้อมูล ครบถ้วนตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ นักวิจัยต้องรู้จักชนิดของเครื่องมือการวิจัยตลอดจน วิธีใช้เป็นอย่างดีจึงจะเลือกใช้ได้เหมาะสมกับการวัดตัวแปรที่ศึกษา

6.2 การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เป็นการระบุขอบเขตของประชากรที่จะนำผลการวิจัย ไปสรุปอ้างอิงให้ชัดเจน จะเป็นกลุ่มไหน เป็นใคร เป็นช่วงเวลาใด การกำหนดประชากร ชัดเจนจะช่วยให้พิจารณากรอบของตัวอย่างและคุณสมบัติของตัวอย่างที่จะถูกเลือกให้เป็นตัวแทนของประชากรอย่างเหมาะสม

7. การเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นการลงมือเก็บรวบรวมข้อมูลตามที่กำหนดไว้ในกรอบการวิจัยว่าเป็นการวิจัยเชิงพรรณนา ทดลอง กึ่งทดลอง ซึ่งผู้วิจัยต้องเก็บให้ครบถ้วนสมบูรณ์ภายในเวลาที่วางแผนไว้ รวมทั้งต้องคำนึงถึงการควบคุมคุณภาพของข้อมูลด้วย

8. การเตรียมข้อมูลเพื่อการวิเคราะห์ เมื่อผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลมาได้แล้ว ต้องนำมาตรวจสอบว่ามีสิ่งใดผิดพลาดบกพร่องไปบ้าง ถ้ามีแก้ไขได้หรือไม่ ถ้าแก้ไขไม่ได้จะทำอย่างไร

9. การวิเคราะห์ข้อมูล เมื่อเก็บรวบรวมและผ่านการตรวจสอบข้อมูลแล้ว ก็ต้องนำข้อมูลนั้น มาทำการวิเคราะห์ตามวิธีการที่กำหนดไว้ การวิเคราะห์ข้อมูลจะใช้สถิติ 2 ประเภท คือ สถิติพรรณนา และสถิติอนุมาน ซึ่งใช้ในการทดสอบสมมติฐาน เพื่อตอบปัญหาการวิเคราะห์ที่กำหนดไว้

10. การแปลผล เมื่อวิเคราะห์ข้อมูลแล้ว ต้องมีการแปลผลวิเคราะห์เพื่อให้ความหมายแก่ผลการวิเคราะห์ในการนี้ต้องมีการสรุปผล ประมวลผล และให้ข้อเสนอแนะโดยยึดตามผลการวิจัยที่ได้

11. การรายงานผลการวิจัย เป็นขั้นตอนที่ผู้วิจัยต้องเขียนรายงานเสนอผลการวิจัยโดยต้องเสนอตามรูปแบบที่กำหนด การรายงานถือเป็นรายงานทางวิชาการต้องเสนอในลักษณะรายงานวิชาการ ต้องระมัดระวังการใช้ถ้อยคำ และการเสนอความเห็นส่วนตัว ที่ไม่เกี่ยวข้องกับผลการวิจัย

12. การเผยแพร่ ผู้วิจัยต้องส่งรายงานการวิจัยทั้งเล่มออกเผยแพร่ เพื่อจุดประสงค์ในการเสนอข้อมูลความรู้ใหม่ แนวทางการแก้ปัญหาเพื่อให้ผู้สนใจนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ตรงตาม ผลการวิจัยนอกจากรายงานเป็นเล่มแล้วยังสามารถส่งบทความคัดย่อลงพิมพ์ในวารสารและเสนอผลงานด้วยตนเอง (ปากเปล่า) ในเวทีวิชาการต่าง ๆ ที่เปิดโอกาสให้ได้อีกด้วย

กาสั๊ก เตชะชั้นหมาก (2553) การวิจัยเป็นงานที่ต้องมีการดำเนินงานตามขั้นตอนหลักของวิธีการทางวิทยาศาสตร์ ซึ่งได้มีการนำมาขยายให้เป็นขั้นตอนที่ละเอียดที่มีความต่อเนื่องกันเพื่อความสะดวกในการปฏิบัติ และเพื่อให้งานวิจัยนั้นสำเร็จตามเป้าหมาย ขั้นตอนของการทำวิจัยที่สำคัญ มีดังนี้

1. การเลือกหัวข้อปัญหา ขั้นตอนนี้เป็นการกำหนดปัญหาของการวิจัยว่าจะทำการศึกษาในเรื่องอะไร สาขาวิชาใด

2. การศึกษาค้นคว้าทฤษฎี ขั้นตอนนี้เป็นการทำงานข้อมูลพื้นฐานทางทฤษฎี เพื่อให้เกิดความแจ่มชัดในปัญหา โดยผู้วิจัยจะต้องศึกษาหาความรู้และข้อเท็จจริงจากเอกสาร ตลอดจนงานวิจัย เพื่อก่อให้เกิดความรู้ที่กว้างขวางในปัญหาของการวิจัยนั้น

3. การให้คำจำกัดความปัญหา ขั้นตอนนี้ผู้วิจัยจะต้องเขียนบรรยายถึงความเป็นมาของปัญหา ความมุ่งหมายของการวิจัย ตัวแปรต่าง ๆ สำหรับการศึกษ ตลอดจนนิยามศัพท์เฉพาะ

4. การสร้างสมมติฐาน ขั้นตอนนี้เป็นการทำงานคาดคะเนคำตอบของปัญหาไว้ล่วงหน้า โดยอาศัยเหตุผล ซึ่งอาจจะได้มาจากความรู้จากประสบการณ์ หรือเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

5. การพิจารณาแหล่งที่มาของข้อมูล ขั้นตอนนี้ผู้วิจัยจะต้องรู้ว่าตัวแปรคืออะไร ข้อมูลคือ อะไรและได้มาอย่างไร

6. การวางแผนการวิจัย ขั้นตอนนี้ผู้วิจัยจะต้องเขียนรายละเอียดของแบบแผนการวิจัย และพิจารณาว่าขั้นตอนในการดำเนินการนั้นรัดกุมเพียงพอหรือไม่ ในแต่ละขั้นตอนมีโอกาสที่จะผิดพลาดหรือเกิดความคลาดเคลื่อนอย่างไร

7. การสร้างเครื่องมือ ขั้นตอนนี้ผู้วิจัยจะต้องกำหนดและเลือกใช้เครื่องมือให้เหมาะสมกับงานวิจัยโดยคำนึงถึงรูปแบบของการวิจัยและข้อมูลที่ต้องการศึกษา

8. การทดลองทำและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ขั้นตอนนี้ผู้วิจัยจะต้องทดลองศึกษากับกลุ่มย่อยของมวลประชากร เพื่อตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ หาข้อบกพร่องของแบบแผนการวิจัยและเป็นการฝึกหัดแก้ปัญหา ก่อนที่จะทำการวิจัยจริง

9. การกำหนดขนาดและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง ขั้นตอนนี้ผู้วิจัยจะต้องกำหนดวิธีเลือกกลุ่มตัวอย่าง ตลอดจนขนาดของกลุ่มตัวอย่าง เพื่อให้เป็นตัวแทนที่ดีของประชากรที่ศึกษา

10. การเก็บรวบรวมข้อมูลจริง ขั้นตอนนี้เป็นการทำงานนำเครื่องมือไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล จากกลุ่มตัวอย่างจริง ๆ ที่ใช้ในการวิจัย

11. การวิเคราะห์ข้อมูลจริง ขั้นตอนนี้ผู้วิจัยจะต้องนำข้อมูลที่รวบรวมได้มาจัดประเภทข้อมูลให้ง่าย และสะดวกต่อการวิเคราะห์ และพิจารณาเลือกใช้สถิติให้เหมาะสมสอดคล้องกับระดับของข้อมูล นอกจากนี้จะต้องวางแผนการที่จะเสนอข้อค้นพบ โดยพยายามนำเสนออย่างมีความหมายและเข้าใจง่าย

12. การเขียนรายงานการวิจัย ขั้นตอนนี้ผู้วิจัยจะต้องเขียนรายงานผลการวิจัยตามแนวการเขียนรายงานการวิจัย โดยพยายามเขียนโดยใช้ภาษาถูกต้อง รัดกุมและอ่านเข้าใจง่าย

วัลลภ รัฐฉัตรานนท์ (2554) แบ่งกระบวนการวิจัยเป็น 10 ขั้นตอน ดังนี้

1. การกำหนดหัวข้อการวิจัยหรือชื่อเรื่อง
2. การกำหนดวัตถุประสงค์ของการวิจัย
3. การทบทวนวรรณกรรม
4. การสร้างกรอบแนวความคิด หรือตั้งสมมติฐานการวิจัย
5. การออกแบบการวิจัย
6. การกำหนดประชากรเป้าหมายและการสุ่มตัวอย่าง
7. การสร้างเครื่องมือสำหรับเก็บรวบรวมข้อมูล
8. การเก็บรวบรวมข้อมูล
9. การวิเคราะห์ข้อมูลและมีความหมาย
10. การเขียนรายงาน พิมพ์ และเผยแพร่ผลงานวิจัย

สุวิมล ศิริภานันท์ (2553) จากการพัฒนาวิธีการในการทำการวิจัยทางสังคมศาสตร์ทำให้ได้แนวทางและวิธีในการทำการวิจัยที่เรียกว่า ระเบียบวิธีการวิจัย (research methodology) ประกอบด้วยขั้นตอนของวิธีการวิจัย ซึ่งเราสามารถแบ่งขั้นตอนของการวิจัยออกเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นตอนภาคทฤษฎี ประกอบด้วย
 - 1.1 การกำหนดประเด็นปัญหาในการวิจัย
 - 1.2 การทบทวนทฤษฎี แนวคิด และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 1.3 การกำหนดวัตถุประสงค์ในการวิจัย
 - 1.4 การตั้งสมมติฐานการวิจัยและกำหนดตัวแปรที่เกี่ยวข้อง
 - 1.5 การออกแบบการวิจัย
2. ขั้นตอนภาคปฏิบัติ ประกอบด้วย
 - 2.1 การสร้างเครื่องมือและการตรวจสอบคุณภาพเครื่อง
 - 2.2 การเก็บรวบรวมข้อมูล
 - 2.3 การวิเคราะห์ข้อมูล
 - 2.4 การแปลผลและสรุปผลการวิจัย
 - 2.5 การเขียนรายงานการวิจัย

ขั้นตอนเหล่านี้กำหนดขึ้นเพื่อเป็นแนวทางสำหรับนักวิจัยในการดำเนินการวิจัย

ลัดดาวัลย์ เพชรโรจน์ และอัจฉรา ชำนิประศาสน์ (2547) จะเห็นได้ว่า กิจกรรมต่าง ๆ ของกระบวนการวิจัยจะเชื่อมโยงเป็นลำดับ และทุกกิจกรรมมีการเชื่อมโยงกับทุกทฤษฎีในทุกกิจกรรมโดยเริ่มเป็นขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 ประเด็นปัญหาของการวิจัย (problem) การได้มาของประเด็นปัญหาการวิจัย จะได้มาจากทฤษฎีและการสรุปอ้างอิงมาจากงานวิจัยหรือจากประสบการณ์ของผู้วิจัย และจากแหล่งเงินทุน

ขั้นที่ 2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย (objective) จะสอดคล้องกับประเด็นการวิจัย และจะเป็นแนวทางในการได้คำตอบทุกประเด็นปัญหา โดยการตั้งสมมติฐานการวิจัย (research hypothesis)

ขั้นที่ 3 การออกแบบการวิจัย (research design) จะเป็นการกำหนดรูปแบบของการแสวงหาคำตอบตามวัตถุประสงค์การวิจัย โดยแบบของการวิจัยจะขึ้นอยู่กับประเภทของการวิจัย เช่น การวิจัยเชิงปริมาณ เชิงคุณลักษณะ เชิงการสำรวจ เชิงการทดลอง เป็นต้น โดยการออกแบบจะครอบคลุมลักษณะของประชากร กลุ่มตัวอย่าง ขนาดของตัวอย่าง ลักษณะของตัวแปรต้น ตัวแปรตาม

ขั้นที่ 4 การวัดค่าตัวแปร (Variable measurement) จะเป็นการออกแบบเครื่องมือวัดตัวแปรที่ต้องการศึกษา โดยมีการกำหนดตัวแปรต้น ตัวแปรตาม ตัวแปรเกิน ตัวแปรสอดแทรก และกำหนดมาตรฐานในการวัดตัวแปรต่างๆ ด้วย

ขั้นที่ 5 การเก็บรวบรวมข้อมูล (collecting data) จะเป็นการกำหนดว่าจะเก็บรวบรวมข้อมูลแบบใดเก็บด้วยแบบสอบถาม แบบทดสอบ แบบสัมภาษณ์ การสังเกต หรือโดยวิธีการอื่น ๆ

ขั้นที่ 6 การวิเคราะห์ข้อมูล (data analysis) จะเป็นการกำหนดการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา และข้อมูลเชิงอ้างอิงจากกลุ่มตัวอย่างไปยังประชากร การวิเคราะห์ข้อมูลที่อาศัยสถิติต่าง ๆ กรวิเคราะห์ทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณลักษณะ

ขั้นที่ 7 การสรุปอ้างอิง (generalization) เป็นการสรุปจากผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างไปยังประชากรกลุ่มเป้าหมาย

สรุป ผู้เขียนแบ่งขั้นตอนการทำวิจัยหลัก ๆ เป็น 8 ขั้นตอน ดังนี้ 1) การระบุประเด็นหรือปัญหาของการวิจัย 2) การกำหนดคำถามหรือวัตถุประสงค์ของการวิจัย 3) การกำหนดขอบเขตของการวิจัย 4) การออกแบบและวิธีการวิจัย 5) การเก็บรวบรวมข้อมูล 6) การวิเคราะห์ข้อมูล 7) การนำเสนอผลการวิจัยและอภิปรายผล และ 8) การนำผลวิจัยไปเสนอแนะหรือใช้ให้เกิดประโยชน์

คุณลักษณะ จริยธรรมและจรรยาบรรณของนักวิจัย

จริยธรรมในการวิจัยเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นเนื่องจากส่งผลกระทบต่อหลาย ๆ ด้าน ดังนั้น นักวิจัยที่ดีต้องคุณลักษณะที่เหมาะสมและมีจริยธรรมและจรรยาบรรณของนักวิจัย มีนักวิชาการที่นำเสนอเรื่องนี้ ได้แก่

เฮลเลนนิค คาร์ดี (Hellenic J. Cardiol, 2006) ได้สรุปลักษณะนักวิจัยที่ดีไว้ 4 ข้อ ดังนี้

1. นักวิจัยที่ดีต้องใจกว้างและต้องใช้ความคิดที่สำคัญ
2. ควรทำงานหนักขยันหมั่นเพียรและทุ่มเทให้กับสาขาวิชาที่ตนสนใจ
3. การพัฒนาและเพิ่มพูนความรู้มีความสำคัญสูงสุดและสามารถทำได้หลายวิธี เช่น การทบทวนวรรณกรรมทางวิชาการอย่างสม่ำเสมอและเป็นปัจจุบัน การเข้าร่วมการประชุมหรือแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับนักวิชาการที่ทำงานในสาขาที่เกี่ยวข้อง

4. ต้องมีไหวพริบและสร้างสรรค์ เพื่อที่จะเปลี่ยนข้อสงสัยและข้อสมมุติฐานทางวิทยาศาสตร์ ให้ได้มาตรฐานและเป็นไปได้

สโคดอล และอะบีบี (Skovdal, M. and Abebe, T. 2012) จริยธรรมและจรรยาบรรณของนักวิจัย นักวิจัยต้องให้ผู้ให้ข้อมูลการวิจัยที่เข้าร่วมในการสัมภาษณ์บุคคลหรือกลุ่ม รวมทั้งงานด้านภาคสนาม จะต้องลงชื่อในแบบฟอร์มยินยอมที่ได้รับการยินยอม ซึ่งระบุถึงลักษณะของโครงการ ผู้ให้ข้อมูลมักจะไม่เปิดเผยตัวตนและจะอ้างถึงการใช้นามแฝง

โคลแมน (Coleman CH. 2009) การวิจัยเกี่ยวกับมนุษย์ถือว่าเป็นพื้นฐานที่ท้าทายทางจริยธรรมโดยต้องมีมาตรฐานทางจริยธรรมเพื่อเป็นแนวทางในการวิจัย รวมถึงการอนุมัติและการกำกับดูแลข้อเสนอแนะด้านการวิจัยจากคณะกรรมการอย่างอิสระ ดังนั้นการอนุญาตให้นักวิจัยเชิญบุคคลเข้าร่วมการวิจัยได้เมื่อเงื่อนไขบางประการได้รับการปฏิบัติ เช่น คณะกรรมการจรรยาบรรณ ด้านการวิจัยได้พิจารณาความเสี่ยงและผลประโยชน์ ว่ามีความสมดุลกันอย่างเหมาะสม และได้รับความยินยอมโดยสมัครใจจากพื้นที่หรือบุคคลที่เป็นเป้าหมายของการวิจัย

ฉัตรสุมน พดพิภิญโญ (2553) จรรยาบรรณเกี่ยวกับงานวิจัยเกิดขึ้นในขั้นตอนต่างๆ ของการทำวิจัยทั้งหมดตั้งแต่การตั้งคำถามวิธีการได้มาซึ่งคำตอบขั้นตอนที่ใช้ในการคัดเลือกตัวอย่าง วิธีเก็บรวบรวมข้อมูลชนิดของข้อมูลที่เก็บ วิธีการวิเคราะห์ รวมไปถึงการตีความจากข้อมูลต่าง ๆ นักวิจัย ต้องทำอย่างไม่ลำเอียงและอย่างเป็นวิทยาศาสตร์ให้มากที่สุด งานวิจัยแต่ละประเภท เช่น การทดลอง การสำรวจ การวิจัยเอกสารต่างก็มีรายละเอียดที่พึงระวังแตกต่างกันไป

สุวรรณา ฐวัชติ (2544) จรรยาบรรณเกี่ยวกับงานวิจัย มี 4 ข้อหลัก คือ

1. มีความซื่อตรงต่อหลักการวิชาการและวิชาชีพของตนนักวิจัยจะต้องเป็นกลางไม่ทำการวิจัยเพื่อผลประโยชน์ของกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งดำเนินการวิจัยไปตามหลักการทางวิชาการ

2. มีความรับผิดชอบต่อผู้ให้ข้อมูล นักวิจัยจะต้องให้ความเชื่อมั่นกับผู้ให้ข้อมูลว่าข้อมูลนั้นจะเป็นความลับตลอดไปและปฏิบัติ ตามคำมั่นสัญญาไว้อย่างเคร่งครัด แม้ว่าการวิจัยนั้นจะเสร็จสิ้นลงแล้วก็ตาม

3. ไม่แอบอ้างเอาความคิดของคนอื่นมาเป็นของตน การคัดลอกงานเขียนของผู้อื่น การขโมยความคิดของคนอื่นมาเป็นของตน ดังนั้นนักวิจัยจะต้องอ้างอิงทุกครั้งที่กำลังกล่าวถึงผลงานหรือความคิด ผู้อื่นที่เราได้นำมากล่าวถึง

4. รายงานผลการวิจัยตามข้อเท็จจริงอย่างชัดเจน นักวิจัยจะต้องนำเสนอผลงานวิจัยที่ได้ทำการศึกษาตามข้อเท็จจริงอย่างชัดเจน โดยให้ผลการศึกษาทั้งด้านบวกและด้านลบ

บุญใจ ศรีสถิตยธำกูร (2544) ได้กำหนดในลักษณะที่เป็นข้อพึงสังวรคุณธรรมและจริยธรรมในการทำงานวิจัยของวิจัยไทยไว้ 9 ประการ ดังนี้

1. นักวิจัยต้องซื่อสัตย์และมีคุณธรรมในทางวิชาการและการจัดการ
2. นักวิจัยต้องตระหนักถึงพันธะกรณีในการทำงานวิจัยตามข้อตกลงที่ได้สัญญาไว้กับหน่วยงานที่สนับสนุนการวิจัยและหน่วยงานที่ตนสังกัด
3. นักวิจัยต้องมีพื้นฐานความรู้ในสาขาวิชาการที่ทำวิจัย
4. นักวิจัยต้องมีความรับผิดชอบต่อสิ่งที่ศึกษาวิจัย
5. นักวิจัยต้องเคารพศักดิ์และสิทธิของมนุษย์ที่ใช้เป็นตัวอย่างในการวิจัย
6. นักวิจัยต้องมีอิสระทางความคิด โดยปราศจากอคติในทุกขั้นตอนของการทำวิจัย
7. นักวิจัยพึงนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ในทางที่ชอบ
8. นักวิจัยพึงเคารพความคิดเห็นทางวิชาการวิชาการของผู้อื่น
9. นักวิจัยพึงมีความรับผิดชอบต่อสังคมทุกระดับ

สุรพงษ์ โสธนะเสถียร (2545) จริยธรรมในการวิจัยเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นเนื่องจากผลของการวิจัยอาจจะต้องนำไปใช้ในทางวิชาการ วิชาชีพ และปฏิบัติการใด ๆ ระเบียบวิธีการวิจัยที่เกิดจากความไร้จริยธรรมของนักวิจัยย่อมก่อให้เกิดอันตรายแก่มนุษยชาติหากนำไปประยุกต์ใช้ ความผิดพลาดทางการแพทย์อาจส่งผลกระทบต่อชีวิตในแต่ละคนแต่ความผิดพลาดของการวิจัยทางสังคมศาสตร์ อาจก่อให้เกิดอันตรายต่อสังคมทั้งหมดได้ ซึ่งหมายความว่า การวิจัยอาจส่งผลกระทบต่อผู้คนจำนวนมาก ด้วยเหตุนี้จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเข้าใจถึงจรรยาบรรณของการวิจัยในแง่การสร้างทัศนคติเกี่ยวกับเรื่องจริยธรรม

วรัญญา ภัทรสุข (2545) ได้นำเสนอจรรยาบรรณนักวิจัยไว้ 9 ประการ ดังนี้

1. นักวิจัยต้องซื่อสัตย์และมีคุณธรรมในทางวิชาการและการจัด
2. นักวิจัยต้องตระหนักถึงพันธะกรณีในการทำงานวิจัยตามข้อตกลงที่ได้สัญญาไว้กับหน่วยงานที่สนับสนุนการวิจัยและหน่วยงานที่ตนสังกัด
3. นักวิจัยต้องมีพื้นฐานความรู้ในสาขาวิชาการที่ทำวิจัย
4. นักวิจัยต้องมีความรับผิดชอบต่อสิ่งที่ศึกษาวิจัย
5. นักวิจัยต้องเคารพศักดิ์และสิทธิของมนุษย์ที่ใช้เป็นตัวอย่างในการวิจัย
6. นักวิจัยต้องมีอิสระทางความคิด โดยปราศจากอคติในทุกขั้นตอนของการทำวิจัย
7. นักวิจัยพึงนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ในทางที่ชอบ
8. นักวิจัยพึงเคารพความคิดเห็นทางวิชาการวิชาการของผู้อื่น
9. นักวิจัยพึงมีความรับผิดชอบต่อสังคมทุกระดับ

สุวิมล ตีรกานันท์ (2553) จรรยาบรรณของนักวิจัย เป็นอีกประเด็นหนึ่งที่สำคัญต่องานวิจัยโดยนักวิจัยจะต้อง

1. มีความซื่อสัตย์ในการดำเนินงานและมีความซื่อสัตย์ในการนำเสนอผลงานวิจัย ไม่หยิบยกข้อค้นพบเพียงบางประเด็นเพื่อประโยชน์ส่วนตัว แต่ต้องนำเสนอข้อค้นพบที่เป็นจริงอย่างครบถ้วน เพื่อให้โอกาสต่อผู้ที่จะนำไปใช้ได้มีโอกาสพิจารณาข้อมูลที่มีทั้งหมด

2. ในการดำเนินการวิจัยใด ๆ นักวิจัยต้องไม่ล่วงละเมิดสิทธิหรือก่อให้เกิดผลความเสียหายต่อผู้ที่ถูกศึกษาหรือผู้เกี่ยวข้องอื่น เว้นแต่ว่าจะได้รับอนุญาต

3. ไม่มีความลำเอียงต่อประเด็นที่ศึกษาหรือมีอคติต่อกลุ่มเป้าหมายที่ทำการศึกษา

4. มีมาตรฐานทางวิชาการที่แน่นอน ชัดเจน ไม่มีการปรับมาตรฐานเพียงเพื่อให้การทำงานสะดวกขึ้น

นิรันดร์ จุลทรัพย์ (2551) สำหรับจรรยาบรรณนักวิจัยที่สภาวิจัยแห่งชาติ กำหนดไว้ 9 ประการ ดังนี้

1. นักวิจัยต้องซื่อสัตย์และมีคุณธรรมในทางวิชาการและด้านการจัดการ นักวิจัยต้องมีความซื่อสัตย์ต่อตนเอง ไม่นำผลงานของผู้อื่นมาเป็นของตน ไม่ลอกเลียนงานผู้อื่น ต้องให้เกียรติและอ้างถึงบุคคลหรือแหล่งที่แสวงหาทุนวิจัยและมีความเป็นธรรม

2. นักวิจัยต้องตระหนักถึงพันธกรณีในการทำวิจัยตามข้อตกลงที่ทำไว้กับหน่วยงานที่สนับสนุนการวิจัยและต่อหน่วยงานที่ตนสังกัด

3. นักวิจัยจะต้องมีพื้นฐานความรู้ในสาขาวิชาที่ทำการวิจัย

4. นักวิจัยต้องมีความรับผิดชอบต้องศึกษาสิ่งที่วิจัย ไม่ว่าจะ เป็นสิ่งที่มีชีวิตหรือสิ่งไม่มีชีวิตนักวิจัยจะต้องดำเนินงานด้วยความรอบคอบระมัดระวังและเที่ยงตรงในการทำวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคนสัตว์ พืช ศิลปวัฒนธรรม ทรัพยากร และสิ่งแวดล้อม

5. นักวิจัยต้องเคารพศักดิ์ศรี และสิทธิของมนุษย์ที่ใช้เป็นตัวอย่างในการวิจัย

6. นักวิจัยต้องมีอิสระทางความคิด โดยปราศจากอคติในทุกขั้นตอนของการวิจัย

7. นักวิจัยพึงนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ในทางที่ชอบ

8. นักวิจัยพึงเคารพความคิดเห็นทางวิชาการของผู้อื่น นักวิจัยมีใจกว้าง พร้อมทั้งจะเปิดเผยข้อมูลและขั้นตอนการวิจัย ยอมรับฟังความคิดเห็นและเหตุผลทางวิชาการของผู้อื่น ปรับปรุงแก้ไข งานวิจัยของตน

9. นักวิจัยพึงมีความรับผิดชอบต่อสังคมทุกระดับ

จรัญ จันหลักขณา และกษิตศ อื้อเชี่ยวชาญกิจ (2548) นิยาม คือผู้ที่ดำเนินการค้นคว้าหาความรู้อย่างเป็นระบบ เพื่อตอบประเด็นที่น่าสนใจอย่างเป็นระบบ

1. นักวิจัยต้องซื่อสัตย์และมีคุณธรรมในเชิงวิชาการและการจัดการ

2. นักวิจัยจะต้องตระหนักถึงพันธกรณีในการทำวิจัยตามข้อตกลงที่ทำไว้กับหน่วยงานที่ตนสังกัด

3. นักวิจัยต้องมีพื้นฐานในสาขาวิชาที่ทำวิจัย

4. นักวิจัยต้องมีความรับผิดชอบต่อสิ่งที่ศึกษาวิจัย ไม่ว่าจะ เป็นสิ่งที่มีชีวิตหรือไม่มีชีวิต

5. นักวิจัยต้องเคารพศักดิ์ศรี และสิทธิมนุษย์ที่ใช้เป็นตัวอย่างในการวิจัย

6. นักวิจัยต้องมีอิสระทางความคิด โดยปราศจากอคติในทุกขั้นตอนการทำวิจัย

7. นักวิจัยพึงนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ในทางที่ชอบ

8. นักวิจัยพึงเคารพความคิดเห็นทางวิชาการของผู้อื่น

9. นักวิจัยพึงมีความรับผิดชอบต่อสังคมทุกระดับ

ยุทธพงษ์ กัยวรรณ (2543) จรรยาบรรณเป็นหลักความประพฤติอันเหมาะสม แสดงถึงคุณธรรมและจริยธรรมในการประกอบอาชีพ ที่กลุ่มบุคคลแต่วิชาชีพปะมองขึ้นไว้เป็นหลัก เพื่อให้สมาชิกในสาขาวิชานั้น ๆ ยึดถือปฏิบัติ เพื่อรักษาชื่อเสียงและส่งเสริมเกียรติคุณของสาขาวิชาชีพของตน จรรยาบรรณในการวิจัยจัดเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของระเบียบวิธีวิจัย เนื่องด้วยในกระบวนการ ค้นคว้าวิจัย นักวิจัยจะต้องเข้าไปเกี่ยวข้อง

กับสิ่งที่ต้องศึกษาอย่างใกล้ชิด ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อการศึกษาได้ ผลงานวิจัยที่มีคุณภาพขึ้นอยู่กับคุณธรรม จริยธรรมของนักวิจัยด้วย ผลงานวิจัยที่ดีอยู่ คุณภาพด้วยสาเหตุใดก็ตาม หากเผยแพร่ออกไป อาจเป็นผลเสีย ต่อวงการวิชาการและประเทศชาติได้ ด้วยเหตุนี้สภาวิจัยแห่งชาติจึงได้กำหนดจรรยาบรรณการวิจัยไว้เป็น แนวทางสำหรับนักวิจัยถือปฏิบัติ เพื่อให้การดำเนินงานวิจัย ตั้งอยู่บนพื้นฐานของคุณธรรมและหลักวิชาการที่ เหมาะสม

พิชิต ฤทธิ์จรูญ (2544) สำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติได้กำหนดจรรยาบรรณนักวิจัยขึ้น เพื่อชี้แนะแนวทางให้นักวิจัยปฏิบัติตามจรรยาบรรณนักวิจัยเพื่อเป็นข้อพึงระวังทางคุณธรรม จริยธรรมในการ ทำงาน มีรายละเอียดดังนี้

1. นักวิจัยต้องซื่อสัตย์และมีคุณธรรมในทางวิชาการและจัดการ
2. นักวิจัยต้องตระหนักถึงพันธะกรณีในการทำงานวิจัยตามข้อตกลงที่ได้สัญญาไว้กับหน่วยงานที่ สนับสนุนการวิจัย และหน่วยงานที่ตนสังกัด
3. นักวิจัยต้องมีพื้นฐานความรู้ในสาขาวิชาการที่ทำวิจัย
4. นักวิจัยต้องมีความรับผิดชอบต่อสิ่งที่ศึกษาวิจัย ไม่ว่าจะสิ่งที่ศึกษาวิจัยจะเป็นสิ่งมีชีวิต หรือไม่มีชีวิต
5. นักวิจัยต้องเคารพศักดิ์ศรีและสิทธิของมนุษย์ที่ใช้เป็นตัวอย่างในการวิจัย
6. นักวิจัยต้องมีอิสระทางความคิด โดยปราศจากอคติทุกขั้นตอนของการทำวิจัย
7. นักวิจัยพึงนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ในทางที่ชอบ
8. นักวิจัยพึงเคารพความคิดเห็นทางวิชาการของผู้อื่น
9. นักวิจัยพึงมีความรับผิดชอบต่อสังคมและทุกระดับ

ณรงค์ โพธิ์พุกษานันท์ (2551) การวิจัยเป็นงานที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาสังคมและประเทศชาติ อย่างมาก ผลการวิจัยอาจนำไปใช้ในการแก้ปัญหาประกอบการตัดสินใจต่อไป นักวิจัยที่ดีต้องมีจรรยาบรรณ และข้อปฏิบัติ

จรรยาบรรณของนักวิจัยจึงเป็นหลักในการควบคุมให้นักวิจัยประพฤติปฏิบัติเกี่ยวกับการทำวิจัย ในทางที่ถูกต้องและเที่ยงตรง อันนำไปสู่ผลการวิจัยที่มีประสิทธิภาพน่าเชื่อถือสามารถนำไปใช้ประโยชน์ต่อไป ได้ จรรยาบรรณที่สำคัญและนำมากล่าวไว้ในที่นี้เพื่อให้นักวิจัยพึงระลึกเสมอ ดังนี้

1. มีความรับผิดชอบ นักวิจัยต้องมีความรับผิดชอบต่อสิ่งที่ศึกษาวิจัย ไม่ว่าจะเป็นสิ่งมีชีวิตหรือไม่มี ชีวิต และนักวิจัยต้องดำเนินการด้วยความรอบคอบ ระมัดระวัง และเที่ยงตรงในการทำวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ คน สัตว์ พืช ศิลปวัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม

- 1.1 รับผิดชอบต่องานวิจัยที่ทำอยู่ ไม่ละทิ้งงานในขณะที่งานยังไม่เสร็จสิ้น ไม่ว่าจะเป็งานวิจัย ส่วนตัว หรืองานวิจัยที่ร่วมทำเป็นคณะ หากละทิ้งในขั้นตอนใดขั้นตอนหนึ่งก็ไม่สามารถทำให้งานวิจัยนั้นสำเร็จ ไปได้

- 1.2 รับผิดชอบต่อสังคมทุกระดับ นักวิจัยจะต้องคำนึงถึงผลเสียหายที่ผู้อื่นจะได้รับอัน เนื่องมาจาก ผลของการวิจัยนั้นๆ ให้มากที่สุด

- 1.3 รักษาความลับของผู้อื่น การรวบรวมข้อมูลทำให้นักวิจัยมีโอกาสได้รู้ความลับของผู้อื่นอย่าง มาก นักวิจัยต้องให้ความสำคัญให้เกียรติแก่ผู้ให้ข้อมูลอย่างเสมอหน้าทุกกลุ่ม ทุกระดับ ต้องรักษาความลับของ ผู้ให้ข้อมูล

2. มีความซื่อสัตย์และคุณธรรม นักวิจัยต้องมีความซื่อสัตย์ต่อตนเองและต่อสังคม ทุกขั้นตอนของ กระบวนการวิจัยไม่ว่าจะเป็นขั้นรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล หรือขึ้นรายงาน ผลการวิจัย นักวิจัยต้อง รายงานตามความเป็นจริง ไม่แต่งเติมข้อมูล หรือเสนอข้อมูลเท็จเพื่อความอยู่รอดของตนอันเป็นการทรยศต่อ

วิชาชีพ ไม่นำเสนอผลงานของผู้อื่นมาเป็นของตนเอง ไม่ลอกเลียนงานผู้อื่น ต้องให้เกียรติและอ้างถึงบุคคล แหล่งที่มาของข้อมูลที่นำมาใช้ในงานวิจัย

สรุป คุณลักษณะที่ดีของนักวิจัยมี 2 ประการ คือ 1) คุณลักษณะสำคัญ คือ ต้องมีไหวพริบ และสร้างสรรค์ ต้องใจกว้างและต้องใช้ความคิดที่สำคัญ ควรทำงานหนักขยันหมั่นเพียรและทุ่มเทให้กับสาขาวิชาที่ตนสนใจ และมีการพัฒนาและเพิ่มพูน ความรู้อย่างสม่ำเสมอและ 2) จริยธรรมและจรรยาบรรณ คือ มีความซื่อสัตย์และมีคุณธรรมในเชิงวิชาการและการจัดการ ตระหนักถึงพันธกรณีตามข้อตกลง มีพื้นฐานในสาขาวิชาที่ทำวิจัย มีความรับผิดชอบต่อสิ่งที่ศึกษาวิจัย เคารพศักดิ์ศรีและสิทธิมนุษยย์ที่ใช้เป็นตัวอย่างในการวิจัย มีอิสระทางความคิดโดยปราศจากอคติในทุกขั้นตอนการทำวิจัย เคารพความคิดเห็นทางวิชาการของผู้อื่น นำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ในทางที่ชอบ และมีความรับผิดชอบต่อสังคมทุกระดับ

คำถาม

1. จงอธิบายความหมาย การวิจัย
2. จงอธิบาย จุดมุ่งหมายและประโยชน์ของการวิจัย
3. การวิจัยมีกี่ประเภท และแต่ละประเภทมีความแตกต่างหรือเหมือนกันอย่างไร
4. ขั้นตอนของการวิจัยที่สำคัญมีอะไรบ้าง และแต่ละขั้นต่อนั้นเชื่อมโยงกันอย่างไร
5. จงอธิบาย การเป็นนักวิจัยที่ดีมีคุณลักษณะอย่างไร

เอกสารอ้างอิง

- กวี รัชชชน (2543). การสัมมนาการบริหารรัฐกิจ: การประเมินนโยบายสาธารณะ, กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- กาสิก เตชะชั้นหมาก. (2553). **หลักการวิจัยทางสังคมศาสตร์**. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- จรรย์ จันทลักขณา และกษิติศ อื้อเขียวชายกิจ. (2548). **คัมภีร์การวิจัยและการเผยแพร่สู่นานาชาติ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย**. กรุงเทพฯ : อักษรสยาม.
- ฉัตรสมน พฤทธิปัญญา. (2553). **หลักการวิจัยทางสังคม**. กรุงเทพฯ : เจริญมั่นคง.
- เชาวรัตน์ เตมียกุล. (2540). **ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์**. สาขาวิจัยและพัฒนาหลักสูตร . มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.
- ณรงค์ โพธิ์พุกษานันท์. (2551). **ระเบียบวิธีวิจัย**. (พิมพ์ครั้งที่ 5 ฉบับสมบูรณ์), กรุงเทพฯ : ส.เอเชียเพรส.
- दनัย ไชโยธา และสุวิทย์ จำปา. (2549). **การวิจัย : โครงสร้าง แนวคิด และหลักการ**. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- นิรันดร์ จุลทรัพย์. (2551). **กิจกรรมนักเรียน**. ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา.
- บุญใจ ศรีสถิตนรากร. (2544). **ระเบียบวิธีการวิจัยทางพยาบาลศาสตร์**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). **การวิจัยเบื้องต้น**. (พิมพ์ครั้งที่ 7) กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- พิชิต ฤทธิ์จรูญ. (2544). **ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์**. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.
- _____ . (2551). **ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์**. (พิมพ์ครั้งที่ 4), กรุงเทพฯ : เอ้าร้อฟเคอร์มิสท์.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2540). **วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์ฉบับปรับปรุงใหม่ล่าสุด**. (พิมพ์ครั้งที่ 7) กรุงเทพฯ : ฟิงเกอร์ปรีน แอนด์ มีเดีย.
- ภัทรา นิคมานนท์. (2547). **การวิจัยทางการศึกษาและสังคมศาสตร์**. กรุงเทพฯ : สถาบันราชภัฏจันทรเกษม.
- ยุทธ ไทยวรรณ. (2550). **หลักการวิจัยและการทำวิทยานิพนธ์**. กรุงเทพฯ : ศูนย์สื่อเสริม.
- ยุทธพงษ์ กัยวรรณ. (2543). **พื้นฐานการวิจัย**. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2545). **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525**. กรุงเทพฯ : อักษรเจริญพัฒนา.
- ลัดดาวัลย์ เพชรโรจน์ และอัจฉรา ชานีประศาสน์. (2547). **ระเบียบวิธีวิจัย**. กรุงเทพฯ : พิมพ์ดี.
- วัชรินทร์ อินทพรหม. (2560). **วิธีวิจัยทางรัฐประศาสนศาสตร์เบื้องต้น**. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยราชภัฏราชภัฏพระนคร.
- วัลลภ รัฐฉัตรานนท์. (2554). **เทคนิควิจัยทางสังคมศาสตร์**. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สัญญา ภัทรสุข. (2545). **ระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุรพงษ์ โสธนะเสถียร (2545). **หลักและทฤษฎีการวิจัยทางสังคมศาสตร์**. กรุงเทพฯ : ประสิทธิ์ภักดิ์ แอนด์พริ้นติ้ง.
- สุธรรม รัตนโชติ. (2551). **การวิจัยเชิงพฤติกรรมศาสตร์**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ท้อป.
- สุวิมล ตีรกานันท์. (2553). **ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์แนวทางสู่การปฏิบัติ (พิมพ์ครั้งที่ 8)**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุวรรณา ชูโชติ. (2544). **วิธีวิจัยทางสหกรณ์**. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

Babbie, E. (1998). **Experiments**. The practice of social research (8th ed.). Belmont, CA: Wadsworth.

Bajpai, N. (2011). **Business research methods**. Pearson Education India.

Best. (1977). Consumer response to unsatisfactory purchases: A survey of perceiving defects, voicing complaints, and obtaining redress. **Law and Society Review**.

Coleman, C. H. (2009). **Vulnerability as a regulatory category in human subject research**.

Creswell, J. W. (2008). **Educational research**. Planning, conducting, and evaluating quantitative and qualitative research.

Fang, L., Manuel, J. Bledsoe, S.E. & Bellamy, J. (2008). Agency-university partnership for evidence-based practice in social work. **Journal of Social Work Education, 44(3)**.

Gall, Borg & Gall. (1996). **Educational research: An introduction**. Longman Publishing.

Hellenic J Cardiol. (2006). Lyme carditis: complete atrioventricular dissociation with need for temporary pacing. **Hellenic J cardiol, 47(5), 313-316**.

Herbst, F., & Coldwell, D. (2004). **Business research**. Juta and Company Ltd.

John W. Best. (1997). 11 β -Hydroxysteroid dehydrogenase type 1 knockout mice show attenuated glucocorticoid-inducible responses and resist hyperglycemia on obesity or stress. **Proceedings of the National Academy of Sciences, 94(26), 14924-14929**.

Kumar, R. (2008). Bioconversion of lignocellulosic biomass: biochemical and molecular perspectives. **Journal of industrial microbiology & biotechnology, 35(5)**.

OECD. (2015). Food and Agriculture Organization (FAO) Staff. (2015). **OECD-FAO Agricultural Outlook, 2015-2024**. OECD.

Shuttleworth, M. (2008). **Case study research design**. Podcast retrieved from <http://www.experiment-resources.com/case-studyresearch-design.html>

Skovdal, M., & Abebe, T. (2012) Reflexivity and dialogue: methodological and socio-ethical dilemmas in research with HIV-affected children in East Africa. **Ethics, policy & environment, 15(1), 77-96**.